EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 26.5.2004
KOM(2004) 397 lopullinen

KOMISSION KERTOMUS

Euroopan unionin solidaarisuusrahastosta
Vuosikertomus 2002–2003
ja
kertomus uuden välineen ensimmäisenä soveltamisvuonna saaduista kokemuksista

SISÄLLYS

Esipuhe 3

Taustaa 4

1. Komission vastaus kesällä 2002 esiintyineisiin tulviin 4

2. Neuvoston asetus Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta 5

3. Budjettikysymykset: solidaarisuuden rahoittaminen 7

1 osa: Vuosikertomus 2002–2003 8

1. Rahaston täytäntöönpano vuonna 2002 8

2. Rahaston täytäntöönpano vuonna 2003 10

2 osa: Asetuksen soveltaminen 14

1. Yleiset käsitteet 15

2. Rahaston poikkeuksellinen tuki 20

2.1. Naapurimaahan liittyvä peruste 21

2.2. Alueelliset katastrofit 21

3. Tuen määrä 23

Päätelmät 25

Yleisarvio rahaston täytäntöönpanosta 25

Tulevaa toimintaa koskevat toimintaohjeet 26

LIITTEET 28

Liite 1: Euroopan unionin solidaarisuusrahaston hakemukset vuonna 2002 28

Liite 2: Euroopan unionin solidaarisuusrahaston hakemukset vuonna 2003 29

Liite 3: Hakulomake Euroopan unionin solidaarisuusrahaston varojen käyttöön ottamiseksi 31

Liite 4: Solidaarisuusrahaston hakemuksia koskevat ohjeet – käsikirja 35

ESIPUHE

Euroopan unionin solidaarisuusrahasto[1] perustettiin Keski-Eurooppaa vuonna 2002 koetelleiden vaikeiden tulvien vuoksi. Perustamisasetus tuli voimaan 15. marraskuuta 2002[2]. Asetuksen 12 artiklassa säädetään, että Euroopan parlamentille ja neuvostolle on esitettävä kertomus rahaston toiminnasta kuluneelta vuodelta. Ensimmäinen vuosikertomus kattaa kuuden viikon jakson rahaston perustamisesta vuoden 2002 loppuun sekä vuoden 2003.

Asetusta on sovellettu vuoden 2002 marraskuusta alkaen esitettyihin 15 hakemukseen[3] jonkin verran tulkiten tarkastelun kohteena olleiden luonnononnettomuuksien konkreettisten olosuhteiden perusteella. Neuvosto pyysi komissiota laatimaan kertomuksen asetuksen soveltamisessa käytetyistä menetelmistä ensimmäisenä vuonna saatujen kokemusten pohjalta ja kiinnittämään kertomuksessa erityistä huomiota seuraaviin seikkoihin: 1) komission menetelmän asianmukaisuus ja perustelut määriteltäessä tapauskohtaisen tuen määrää ja 2) kuinka komissio on soveltanut asetuksessa säädettyjä erityisiä perusteita varojen poikkeuksellisesta käyttöönotosta ”alueellisten katastrofien” tapauksessa[4].

Tämän vuoksi kertomuksessa on kaksi osaa. Ensimmäisessä osassa tarkastellaan rahaston toimintaa vuosina 2002 ja 2003. Toisessa osassa keskitytään menetelmään, jonka komissio kehitti asetuksen soveltamiseksi. Erityistä huomiota kiinnitetään poikkeuksellisten alueellisten katastrofien yhteydessä noudatettaviin perusteisiin ja tuen määrittämisessä sovellettavaan menetelmään.

---

1 Jäljempänä ’rahasto’.

2 Neuvoston asetus (EY) N:o 2012/2002, annettu 11 päivänä marraskuuta 2002, Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta (EYVL L 311/3, 14.11.2002). Jäljempänä ’asetus’.

3 Ks. yhteenvetotaulukot liitteissä 1 ja 2.

4 Asetuksen 2 artiklan 2 kohdan viimeinen alakohta.

TAUSTAA

1. KOMISSION VASTAUS KESÄLLÄ 2002 ESIINTYINEISIIN TULVIIN

Keski-Eurooppaa kesällä 2002 koetelleet tulvat olivat ennenkokemattoman laajoja. Monet saivat surmansa. Itävallassa, Tšekissä ja Saksassa sekä joitakin viikkoja myöhemmin Etelä-Ranskassa aiheutuneiden välittömien vahinkojen arvo oli yksistään yli 15 miljardia euroa. Kokonaisten alueiden sosiaalis-taloudellinen infrastruktuuri tuhoutui ja kulttuuriperintö vaurioitui.

Erittäin nopeasti kävi selväksi, että Euroopan unionilta edellytettiin solidaarista vastausta, joka ylitti olemassa olevien yhteisön välineiden käyttövarat. Kahden viikon kuluttua Berliinissä 18. elokuuta pidetystä huippukokouksesta, jossa tulvista keskustelivat tulva-alueiden hallitusten päämiehet, puheenjohtajavaltio Tanska, komission puheenjohtaja ja muut komission jäsenet, komissio antoi Euroopan parlamentille ja neuvostolle tiedonannon[5]. Tässä tiedonannossa komissio ehdotti uutta erityistä välinettä, jonka toimintasäännöillä pyritään erityisesti vastaamaan suurkatastrofien vaikutuksiin, jotka vaativat uusien resurssien nopeaa käyttöönottoa.

Ehdotuksen mukaan uuden yhteisön välineen olisi täydennettävä maiden omia ponnistuksia, ja sillä olisi katettava osa katastrofin aiheuttamista julkisista menoista. Rahaston olisi vastattava hätäavusta kaikilla suurkatastrofien koettelemilla alueilla riippumatta niiden asemasta rakennerahastojärjestelmässä. Tuen määrä riippuisi katastrofin laajuudesta, mutta siinä voitaisiin ottaa huomioon myös alueen suhteellinen vauraus.

Rahastosta tuettaisiin toimia pääasiassa tuhoutuneiden infrastruktuurien, myös tilapäisten suojien, jälleenrakentamiseksi lyhyellä aikavälillä ja varojärjestelmien infrastruktuurien (kuten patojen ja sulkujen) välitöntä vahvistamista. Varoja rahastosta myönnettäisiin onnettomuudesta kärsineen maan pyynnöstä yleisenä katastrofiapuna. Budjettivallan käyttäjä vahvistaisi Euroopan laajuisen katastrofin esiintymisen ja tekisi päätöksen tuen määrästä komission ehdotuksen perusteella. Tuen täytäntöönpanosta vastaisivat kyseinen maa ja kyseiset alueet. Rahastoon sovellettaisiin taloudellista tukea ja sen valvontaa koskevia tavanomaisia yhteisön sääntöjä.

Berliinissä käytyjen keskustelujen mukaisesti rahasto oli tarkoitus perustaa niin, että se olisi toimintakykyinen mahdollisimman pian. Tukea aiottiin myöntää ensivaiheessa vähintään 500 miljoonaa euroa. Rahaston toimet oli tarkoitus laajentaa maihin, joiden kanssa liittymisneuvottelut ovat käynnissä.

Puheenjohtajamaa Tanskan kokoonkutsumassa 29. elokuuta 2002 pidetyssä erityiskokouksessa jäsenvaltioiden edustajat kannattivat yksimielisesti ajatusta erityisen yhteisön välineen perustamisesta suurkatastrofien aiheuttamien menetysten korvaamiseksi nopeasti käyttöön saatavien resurssien avulla. Myös Euroopan

---

[5] Euroopan yhteisön reaktio Itävallassa, Saksassa ja useissa ehdokasmaissa esiintyneisiin tulviin - Solidaarisuuteen perustuva aloite (KOM (2002) 481 lopullinen, 28.8.2002).

parlamentti ilmoitti tukevansa erityisen yhteisön välineen perustamista ja lupasi käsitellä ehdotukset pikaisesti.

Muistutettakoon, että vuosina 1977–1997 yhteisön talousarvioon sisältyi erityinen budjettikohta hätäavun antamiseksi erityisesti luonnononnettomuuksien uhriksi joutuneelle yhteisön väestölle[6]. Tähän budjettikohtaan kohdennettiin vuosittain viisi miljoonaa euroa. Komissio ei enää vuodesta 1998 ehdottanut kyseistä budjettikohtaa parlamentin toistuvan arvostelun, epätavallisiin tapahtumiin liittyvien menojen odottamattomuuden ja oikeusperustan puuttumisen vuoksi. Rahavarojen niukkuuden vuoksi yhteisön tuki oli lisäksi useimmissa tapauksissa ainoastaan symbolista, mistä parlamentti kiisteli toissijaisuuteen vedoten.

2. NEUVOSTON ASETUS EUROOPAN UNIONIN SOLIDAARISUUSRAHASTON PERUSTAMISESTA

Alle kolme viikkoa tiedonannon julkaisemisen jälkeen komissio teki 18. syyskuuta ehdotuksen uuden Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta[7] . Ehdotus perustui perustamissopimuksen 159 artiklan 3 kohtaan, jossa edellytetään neuvoston yksimielisyyttä sekä Euroopan parlamentin, Euroopan talous- ja sosiaalikomitean ja alueiden komitean kuulemista, samoin kuin perustamissopimuksen 308 artiklaan, jossa edellytetään neuvoston yksimielisyyttä ja Euroopan parlamentin kuulemista.

Ehdotuksesta keskusteltiin neuvoston tilapäisessä työryhmässä, joka koostui pääasiassa neuvoston budjettikomitean jäsenistä. Keskusteluissa kävi ilmi halu osoittaa solidaarisuutta ja hyväksyä viipymättä uusi väline, jotta käyttöön saataisiin varoja rahaston perustamisen taustalla olleiden neljän katastrofin ratkaisemiseksi ennen vuodenvaihdetta. Keskusteluissa katsottiin myös, että toissijaisuusperiaatteen mukaisesti uuden välineen tulisi olla vasta viimeinen keino vastata tilanteeseen ja että sen jatkuvan käytön välttämiseksi tulisi toteuttaa suojatoimenpiteitä.

Komissio neuvotteli samaan aikaan neuvoston ja parlamentin kanssa toimielinten välisen sopimuksen tarkistamisesta tarvittavien budjettivarojen turvaamiseksi. Hyväksymisen tosiasiallisena edellytyksenä oli, että parlamentti hyväksyi oikeusperustan (neuvoston asetus).

Berendin mietintö[8], jossa parlamentti ilmoitti tukevansa komission ehdotusta, hyväksyttiin 8. lokakuuta 2002 pidetyssä täysistunnossa. Tämän jälkeen alueiden komitea antoi asiasta puoltavan päätöslauselman[9] ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitea puoltavan lausunnon[10].

---

6 Budjettikohta B4-3400: hätäapu katastrofien uhriksi joutuneelle yhteisön väestölle.

7 Ehdotus neuvoston asetukseksi Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta (KOM(2002) 514 lopullinen, 18.9.2002).

8 Mietintö: ehdotus neuvoston asetukseksi Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta. Aluepolitiikka-, liikenne- ja matkailuvaliokunta (A5-0341/2002 lopullinen).

9 Alueiden komitean päätöslauselma Eurooppaa äskettäin koetelleista tulvista ja Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta (CoR 294/2002 fin, 10.10.2002).

10 Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto ehdotuksesta neuvoston asetukseksi Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta (CES 1185/2002, 25.10.2002).

Komission ehdotukseen tehtiin 7. marraskuuta 2002 käytyjen kolmikantaneuvottelujen jälkeen (ks. myös 3 luku) monia muutoksia, joista tärkeimmät olivat seuraavat:

– Rahaston soveltamisala rajoitettiin ”pääasiassa” suurimpiin *luonnononnettomuuksiin* komission ehdottamien suurimpien *luonnonmullistusten, teknologian aiheuttamien suuronnettomuuksien tai ympäristökatastrofien* sijaan.

– Suurkatastrofeja koskevaa kynnystä nostettiin huomattavasti. Tuhojen arvioiduksi laajuudeksi vahvistettiin joko yli 3 miljardia euroa vuoden 2002 hintatason mukaan tai yli 0,6 prosenttia kyseisen valtion bruttokansantulosta (BKTL), kun alun perin ehdotetut määrärahat olivat joko yli 1 miljardia euroa vuoden 2002 hintatason mukaan tai yli 0,6 prosenttia bruttokansantuotteesta (BKT).

– Erityisiä perusteita varojen poikkeuksellisesta käyttöönotosta ”alueellisten katastrofien” yhteydessä, jolloin vahinkojen laajuus jää kynnystä alhaisemmiksi (ns. laadullinen peruste), tiukennettiin merkittävästi, ja tällaisten tukien kokonaismäärä rajoitettiin 75 miljoonaan euroon vuodessa. Ehdotuksen melko avoin muotoilu (”Välineen käyttö sallitaan erittäin poikkeuksellisissa olosuhteissa myös silloin, kun katastrofi koettelee huomattavaa osaa asianomaisen alueen tai valtion väestöstä”) korvattiin sittemmin seuraavasti:

  ”voidaan kuitenkin ... myöntää rahastosta tukea alueelle, kun aluetta on koetellut sellainen poikkeuksellinen katastrofi, pääasiassa luonnonkatastrofi, jolla on vakavia ja pitkäaikaisia vaikutuksia huomattavan väestönosan elinoloille ja talouden vakaudelle alueella. Tämän alakohdan nojalla myönnettävän tuen vuosittainen määrä ei saa ylittää 7,5:tä prosenttia rahaston käytössä olevien varojen vuosittaisesta määrästä. Erityistä huomiota kiinnitetään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 299 artiklan 2 kohdassa määriteltyihin syrjäisiin ja eristyneisiin alueisiin, saarialueisiin ja syrjäisimpiin alueisiin. Komissio tutkii erittäin tarkasti sille tämän alakohdan nojalla esitetyt pyynnöt.”

– Hakemusten jättämiselle asetettua määräaikaa pidennettiin kahdesta kuukaudesta kymmeneen viikkoon.

– Tukikelpoiset toimet säilyivät lähestulkoon samoina, mutta asetukseen lisättiin säännös, jonka mukaan rahastosta maksetaan tukea ainoastaan sellaisten toimenpiteiden rahoittamiseen, joilla korvataan vahinkoja, jotka *eivät ole vakuutuskelpoisia*.

– Alueellisia ja paikallisia viranomaisia ei hyväksytty sopimuspuoliksi komission ja tuensaajavaltion tuen täytäntöönpanosta tekemään sopimukseen.

– Tuen täytäntöönpanon määräaika lyhennettiin kahdesta vuodesta yhteen vuoteen.

– Säännös, jonka mukaan komissio voisi poikkeustapauksessa ehdottaa lisätuen myöntämistä, kun vahingot ovat arvioitua huomattavasti suuremmat, poistettiin. Sen sijaan lisättiin uusi säännös, jonka mukaan tuensaajavaltion on palautettava vastaava määrä tuesta, jos vahinko on merkittävästi arvioitua pienempi.

Neuvosto antoi 11. marraskuuta 2002 uuden asetuksen Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta. Asetus tuli voimaan 15. marraskuuta eli seuraavana päivänä sen jälkeen, kun se oli julkaistu virallisessa lehdessä.

3. BUDJETTIKYSYMYKSET: SOLIDAARISUUDEN RAHOITTAMINEN

Uuden rahaston, jonka varat tulevat EU:n tavanomaisen talousarvion ulkopuolelta, käyttö edellytti kahta toimenpidettä: oli luotava menettely ja rahoitusväline, jolla varat saadaan käyttöön, sekä määriteltävä uusi budjettikohta, johon varat siirretään käyttöä varten.

Uuden joustovälineen ansiosta tuli mahdolliseksi toimia yllättävissä ja poikkeuksellisissa tilanteissa ja säilyttää samalla Berliinissä sovittu yleisten rahoitusnäkymien enimmäismäärä. Uusi väline luotiin tekemällä toimielinten väliseen sopimukseen 7. marraskuuta 2002 pidetyissä kolmikantaneuvotteluissa, joissa määriteltiin välineen käyttöönottoa koskevat säännöt, sovittu tarkistus. Sääntöjen mukaan rahaston varoja voidaan ottaa käyttöön enintään miljardi euroa vuosittain ylittämällä asianomaiset rahoitusnäkymien otsakkeet, joihin pyydetään tarvittavat resurssit vain, jos varat otetaan käyttöön.

Uudet budjettikohdat sijoitettiin rahoitusnäkymien otsakkeeseen 3 (budjettikohta B2-400) ja liittymisneuvotteluja käyvien maiden osalta otsakkeeseen 7 (budjettikohta B7-090).

1 OSA: VUOSIKERTOMUS 2002–2003

1. RAHASTON TÄYTÄNTÖÖNPANO VUONNA 2002

Kun komissio, neuvosto ja Euroopan parlamentti vielä neuvottelivat asetusehdotuksesta, komissio valmisteli jo epävirallisesti läheisessä yhteistyössä Itävallan, Tšekin, Ranskan ja Saksan viranomaisten kanssa rahaston varojen käyttöönottoa. Epäviralliset hakemukset saatiin ja analysoitiin. Tarvittaessa pyydettiin lisätietoja.

Samaan aikaan suunniteltiin vakiomuotoisten tukipäätösten ja täytäntöönpanosopimusten malleja ja kehiteltiin menetelmää tukimäärän laskemiseksi (ks. 3 luvun 2 osa).

Tästä syystä budjettivallan käyttäjänä toimivalle parlamentille ja neuvostolle oli mahdollista ehdottaa vain kaksi päivää asetuksen antamisen jälkeen alustavaa esitystä korjaavaksi ja täydentäväksi talousarvioksi[11] rahaston varojen käyttöönottoa varten. Hakemuksista tehtiin seuraavat yhteenvedot (ks. yhteenvetotaulukko liitteessä 1):

”**Saksa:** Ensimmäiset tulvavauriot rekisteröitiin 10. elokuuta 2002. Vaurioita aiheutui suoraan yli 337 000 ihmiselle ja yli 10 000 yritykselle, ja yli 100 000 ihmistä oli evakuoitava. Pahimmat vauriot aiheutuivat Sachsenin ja Sachsen-Anhaltin alueille. Kokonaisvahinkojen arvioitiin nousevan 9 151 miljoonaan euroon, josta noin 5 000 miljoonaa euroa julkisella sektorilla. Saksan viranomaiset ilmoittivat, etteivät ne kyenneet antamaan siinä vaiheessa tietoja vakuutuskorvauksista. Julkisen infrastruktuurin vauriot nousivat yli 3 300 miljoonaan euroon. Asetuksen 3 artiklassa mainittujen toimenpiteiden kustannuksiksi arvioitiin noin 1 500 miljoonaa euroa.

Itävalta: Ensimmäiset tulvavauriot tapahtuivat 6. elokuuta 2002. Pahiten vaurioista kärsivät Oberösterreichin, Niederösterreichin ja Salzburgin alueet. Vaurioita aiheutui yli 200 000 ihmiselle ja yli 2 400 yritykselle. Kokonaisvahinkojen arvioitiin nousevan 2 939 miljoonaan euroon, josta noin 1 448 miljoonaa euroa julkisella sektorilla. Itävallan hakemuksessa ei ollut tietoja vakuutuskorvauksista. Julkisen infrastruktuurin vauriot nousivat lähes 600 miljoonaan euroon.

Tšekki: Ensimmäiset tulvavauriot tapahtuivat 5. elokuuta 2002. Kokonaisvahinkojen arvioitiin nousevan 2 341 miljoonaan euroon, josta noin 770 miljoonaa euroa julkisella sektorilla. Vakuutuskorvausten määräksi arvioitiin 800–1 000 miljoonaa euroa. Muista yhteisön rahoituslähteistä (Phare, ISPA, Sapard) arvioitiin saatavan apua vaurioiden korjaamiseen 51 miljoonaa euroa. EIP:ltä oli odotettavissa enintään 400 miljoonan euron suuruinen laina.

---

[11] Alustava esitys korjaavaksi ja täydentäväksi talousarvioksi nro 5 vuoden 2002 talousarvioon (SEC(2002) 1221 lopullinen, 13.11.2002).

Ranska: Rankkasateet aiheuttivat tulvia Languedoc-Roussillonin alueella 8. ja 9. syyskuuta 2002. Pahiten tulvista kärsi *Gardin departementti*, jota Ranskan hakemus yksinomaan koskikin. Ensimmäiset tulvavauriot rekisteröitiin kyseisessä departementissa 8. syyskuuta 2002. Vaurioita aiheutui 295 kunnalle (yhteensä 353:stä) eli 94 prosentille *Gardin* väestöstä. Yhteensä 8 000 perhettä joutui jättämään kotinsa. Kokonaisvahinkojen arvioitiin nousevan **834,5 miljoonaan euroon**, josta noin 275 miljoonaa euroa julkisella sektorilla. Ranskan viranomaiset ilmoittivat, etteivät ne kyenneet antamaan siinä vaiheessa tietoja vakuutuskorvauksista (yksittäishenkilöt ja yritykset tekivät yhteensä 50 000 vahingonkorvaushakemusta). Julkisen infrastruktuurin vauriot nousivat yli 200 miljoonaan euroon. Asetuksen 3 artiklassa mainittujen toimenpiteiden kustannuksiksi arvioitiin noin 225 miljoonaa euroa, josta suurin osa koski infrastruktuureja."

Itävallan, Tšekin ja Saksan todettiin kaikkien täyttävän "suurkatastrofiin" liittyvän perusteen. Sen sijaan Ranskan tulviin ehdotettiin sovellettavaksi "alueelliseen katastrofiin" liittyvää perustetta.

Tuen määrittämiseksi oikeudenmukaisella tavalla vahvistetun komission menetelmän (jota tarkastellaan yksityiskohtaisemmin 2 osassa) perusteella ja ottaen huomioon erityisesti kokonaisvahingot ja tuensaajamaan suhteellinen vauraus ehdotettiin seuraavia summia, jotka myöskin hyväksyttiin:

Itävalta	134 milj. euroa
Tšekki	129 milj. euroa
Ranska	21 milj. euroa
Saksa	444 milj. euroa
Yhteensä vuonna 2002	**728 milj. euroa**

Euroopan parlamentti hyväksyi lisätalousarvion sellaisenaan 21. marraskuuta 2002.

Komissaari Barnier allekirjoitti komission puolesta neljä tukipäätöstä 11. joulukuuta.

Komissio neuvotteli näiden neljän maan kanssa samaan aikaan tuen täytäntöönpanoa koskevat sopimukset, jotka perustuivat komission hieman aikaisemmin laatimiin mallisopimuksiin. Sopimuksissa vahvistetaan määräyksiä, joiden tavoitteena on turvata yhteisön taloudellinen etu erityisesti rahoituksen valvonnan suhteen. Niissä määritellään tuen täytäntöönpanosta tuensaajamaassa vastaavat viranomaiset ja asetuksen 3 artiklan mukaiset toimityypit, joihin tuensaajamaa aikoo tukea käyttää. Ehdokasmaiden täytäntöönpanosopimukset sisältävät tukipäätösten säännökset, joita ei voida soveltaa ehdokasmaihin sellaisenaan, koska ne eivät ole vielä jäsenvaltioita.

Michel Barnier sekä Itävallan, Ranskan ja Saksan ulkoasianministerit allekirjoittivat täytäntöönpanosopimuksen 12. joulukuuta pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa. Michel Barnier allekirjoitti Tšekin täytäntöönpanosopimuksen 18. joulukuuta Brysselissä ja Tšekin valtionvarainministeri puolestaan 19. joulukuuta Prahassa. Maksut suoritettiin täysimääräisinä seuraavina päivinä.

Vaikka asetuksessa ei säädetä varsinaisesta seurannasta, komission yleisenä velvollisuutena on arvioita säännöllisesti toimia, joista sillä on poliittinen ja talousarvion toteuttamiseen liittyvä vastuu. Tästä syystä katsottiin tärkeäksi tehdä

täytäntöönpanon edistymiseen liittyviä tarkastuksia paikalla. Tarkastuskäyntejä tehtiinkin kaikkiin tuensaajamaihin, ja pahimmista vahingoista kärsineet alueet tarkastettiin vuoden 2003 toukokuussa (Berliini ja Dresden, Wien ja Praha) ja heinäkuussa (Nîmes). Tarkastuskäynneillä oli kaksi tavoitetta: tuensaajilla oli mahdollisuus tuoda esille kaikki kysymykset, joiden osalta ne toivoivat saavansa ohjeita komissiolta, ja komissiolla oli mahdollisuus todeta, oliko täytäntöönpanojärjestelmä asianmukainen ja oliko edistyminen riittävää tuen täytäntöönpanemiseksi yhden vuoden aikana. Lisäksi komissio pyysi täytäntöönpanoviranomaisilta näiden sisäisiä tarkoituksia varten laatimia edistymistä koskevia raportteja, jotka sille toimitettiin.

2. RAHASTON TÄYTÄNTÖÖNPANO VUONNA 2003

Komissio sai vuonna 2003 yhteensä kymmenen uutta hakemusta rahaston varojen käyttöönottamiseksi (ks. yhteenvetotaulukko liitteessä 2)[12].

Heinäkuussa 2003 komissio ehdotti rahaston varojen käyttöönottoa toisen kerran[13] Etnan purkautumiseen, Molisen ja Apulian seuduilla esiintyneeseen maanjäristykseen sekä Prestige-öljytankkerin uppoamisen ja öljyvuodon Espanjassa aiheuttamaan saastumiseen liittyvän kolmen katastrofin seurausten hoitamiseksi. Vaikka tukipakettia koskevat keskustelut olivat vielä kesken, komissio ehdotti myös rahaston varojen käyttöönottoa Portugalissa elokuussa 2003 alkaneiden metsäpalojen vuoksi[14]. Ehdotukset yhdistettiin tämän jälkeen yhdeksi lisätalousarvioksi[15]. Rahaston varojen käyttöönottoa ehdotettiin erityisesti seuraavista syistä[16]:

Prestige-öljytankkerin aiheuttama öljyvuoto: Espanjan viranomaiset tekivät komissiolle 13. tammikuuta 2003 hakemuksen, jossa ne pyysivät, että rahastosta otettaisiin käyttöön varoja Prestige-öljytankkerin 19. marraskuuta 2002 tapahtuneen uppoamisen aiheuttaman katastrofin korjaamiseksi. Katastrofi ei ollut luonnonkatastrofi eikä se näin ollen kuulunut rahaston pääasialliseen soveltamisalaan. Espanjan viranomaiset kuitenkin osoittivat, että katastrofin erityisolosuhteet, varsinkin aiheutuneen tuhon laajuus ja luonne, epävarmuus siitä, milloin edelleen jatkuvaan saastumiseen löytyy ratkaisu, ja kyseiseen alueeseen kohdistuvat pitkäaikaiset haittavaikutukset ovat sellaiset, että rahaston varojen käyttöönotto vaikutti perustellulta. Komission yksiköt katsoivat, että välittömien vahinkojen määräksi oli arvioitava 436 miljoonaa euroa (ottaen huomioon öljyvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston (IOPCF) maksut ja alunperin esitetystä luvusta vähennetyt tietyt välilliset vahingot). Oli vaikeaa todentaa objektiivisesti, täyttikö Prestigen tapaus kaikki asetuksessa poikkeukselliselle ”alueelliselle katastrofille” asetetut arviointiperusteet. Koska saastumisen vaikutukset

---

12 Tässä kertomuksessa rajoitutaan tapauksiin, joista tehtiin päätökset raportointijakson aikana. Muita tapauksia käsitellään yksityiskohtaisemmin sen vuoden kertomuksessa, jonka aikana niistä on tehty päätökset.

13 Alustava lisätalousarvioesitys nro 5 vuoden 2003 talousarvioon (SEC(2003) 886 lopullinen, 30.7.2003).

14 Alustava lisätalousarvioesitys nro 6 vuoden 2003 talousarvioon (SEC(2003) 1059 lopullinen, 25.9.2003).

15 Euroopan unionin lopullisesti vahvistettu lisätalousarvio nro 5 varainhoitovuodeksi 2003 (EUVL L 310/1, 26.11.2003).

16 Koko teksti ALTE 5/2003.

kohdistuivat pääasiassa mereen ja rantoihin, oli vaikea määritellä kohtuudella asetuksen 2 artiklan 2 kohdan mukaista ”katastrofialuetta” ja todentaa, oliko sillä vaikutuksia ”huomattavaan väestönosaan” alueella. Toisaalta elinoloille ja talouden vakaudelle todettiin aiheutuneen vakavia ja pitkäaikaisia vaikutuksia rannikon lähellä sijaitsevalla alueella, jonne suuri osa neljän autonomisen alueen väestöstä on keskittynyt. Nämä vaikutukset kohdistuivat alueen talouteen kokonaisuudessaan ja lukuisten ihmisten elinoloihin. Edellä esitetyistä syistä komissio tuli siihen tulokseen, että tässä nimenomaisessa tapauksessa asetusta olisi sovellettava, kun otettiin huomioon katastrofin poikkeuksellinen luonne ja olosuhteet ja sen selkeästi osoitetut kielteiset seuraukset. Näin ollen solidaarisuusrahaston varojen käyttöönotto oli perusteltua.

Molisen ja Apulian maanjäristys: Katastrofi alkoi 31. lokakuuta 2002 ja rahaston varojen käyttöönottoa koskeva hakemus esitettiin 13. tammikuuta 2003 eli asetuksen 13 artiklassa säädetyn takautuvan määräajan kuluessa. Katastrofi oli luonteeltaan luonnonkatastrofi, ja näin ollen se kuului rahaston pääasialliseen soveltamisalaan. Välittömien vahinkojen laajuudeksi arvioitiin 1 558 miljoonaa euroa. Katastrofin kohteeksi joutunut alue oli määritelty tarkasti: se koski 65 kuntaa Campobasson alueella Molisessa ja 14 kuntaa Foggian alueella Apuliassa. Katastrofialueen asukasmäärä oli 243 000 henkilöä, josta suurimmalle osalle oli aiheutunut välittömiä vaikutuksia. Vaikka rahaston varojen käyttöönotto ei yleensä vaikuta perustellulta tapauksissa, joissa alueelliset katastrofit vaikuttavat suuruudeltaan vähämerkityksisiin maantieteellisiin alueisiin tai väestömääriin, tätä näkökohtaa olisi arvioitava tapauskohtaisesti ottaen huomioon myös tuhojen suhteellinen suuruus ja sen jälkiseurausten vakavuus. Käsiteltävänä olleessa tapauksessa välittömien tuhojen merkittävä laajuus sekä alueen melko eristynyt sijainti oikeuttivat päättelemään, että merkitys oli huomattava. Elinoloihin ja talouden vakauteen todettiin kohdistuneen vakavia ja pitkäaikaisia vaikutuksia: katastrofialue oli melko eristynyt, vaikka sitä ei voitukaan pitää syrjäisenä. Italian viranomaiset osoittivat, että maanjäristyksen vaikutukset kyseiseen alueeseen, joka jo ennen maanjäristystäkin oli erityisen heikossa asemassa ja sosiaalisesti hajanainen, olivat niin vakavia, että rahaston varojen käyttöönotto vaikutti perustellulta.

Etna-tulivuoren purkautuminen: Hakemus esitettiin 13. tammikuuta 2003 eli asetuksen 13 artiklassa säädetyn takautuvan määräajan kuluessa. Etnan purkautuminen alkoi 26. lokakuuta. Sitä seurasi maanjäristyksiä ja useiden kuukausien ajan jatkunut tuhkasade. Katastrofi oli luonteeltaan luonnonkatastrofi, ja näin ollen se kuului rahaston pääasialliseen soveltamisalaan. Komission yksiköt katsoivat, että kokonaisvahinkojen määräksi oli arvioitava 849 miljoonaa euroa (tukikelvottomien välillisten vahinkojen vähentämisen jälkeen). Katastrofin kohteeksi joutuneen Catanian alueen asukasmäärä oli 1 069 000 henkilöä, josta 920 000:lle (86 %) oli aiheutunut välittömiä vaikutuksia. Maanjäristysten ja laavan aiheuttamia vakavia tuhoja todettiin 14 kunnassa, ja niiden vaikutukset kohdistuvat 160 000 ihmiseen, kun 3 000 asuntoa ja lukuisat julkiset rakennukset eivät enää olleet turvallisia käyttää. Yksityisomaisuudelle, julkisille rakennuksille ja infrastruktuurille aiheutuneiden tuhojen laajuus arvioitiin 590 miljoonaksi euroksi. Alueen elinoloihin ja talouden vakauteen kohdistuvat vakavat ja pitkäaikaiset vaikutukset johtuivat i) tulivuoren toiminnan ja maan tärähtelyn jatkumisesta usean kuukauden ajan ja ii) työmäärästä, joka vaadittiin tuhojen korjaamiseksi (arvioitu yli kahdeksi vuodeksi) ja tuhkalle altistumisen terveysvaikutusten arvioimiseksi.

Ennakoidulla 3 miljardin euron menetyksellä oli sen vuoksi heijastusvaikutuksia koko Sisilian talouteen. Catanian alueen pääelinkeinon maatalouden palveluksessa työskentelee yli 30 000 henkilöä; alan menetyksiksi arvioitiin 50 prosenttia samana satokautena. Taloudellisen toiminnan yleinen hiljeneminen oli 35 prosentin luokkaa, ja saaren talouden kannalta elintärkeät matkavaraukset laskivat jopa 80 prosenttia. Catanian lentokentän sulkemista tai vain vähäistä toimintaa pidettiin erityisen vahingollisena. Catanian alue kuuluu Sisiliaan, jonka elinolosuhteille ja taloudelle luonteenomaista ovat sen saariasema ja etäinen sijainti, vähäiset liikenneyhteydet ja osittainen eristyneisyys Italian talouden keskuksista. Näiden tekijöiden vuoksi Sisilian talous on erityisen haavoittuva.

Metsäpalot Portugalissa: Katastrofi alkoi 20. heinäkuuta 2003. Virallinen hakemus vastaanotettiin säädetyn määräajan puitteissa 13. elokuuta 2003. Tarvittavat lisätiedot toimitettiin 22. elokuuta 2003. Katastrofin syynä olivat erittäin korkeiden lämpötilojen ja ilmakehän vähäisen kosteuden aiheuttamat lukuisat tulipalot, jotka tuhosivat laajoja metsä- ja maatalousalueita. Tulipaloissa menehtyi 18 henkilöä. Arvioiden mukaan tulipaloissa tuhoutui 270 000 hehtaaria metsää ja 25 000 hehtaaria maatalousmaata. Taloudellisia ja tulojen menetyksiä aiheutui noin 45 000 henkilölle. Portugalille aiheutuneet välittömät vahingot olivat arviolta 946 489 miljoonaa euroa. Koska vahinkojen osuus Portugalin bruttokansantulosta oli yli 0,6 prosenttia (eli yli 718,12 miljoonaa euroa), katastrofia voitiin pitää asetuksessa tarkoitettuna suurkatastrofina. Asetuksen 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti tukikelpoisiksi katsottujen välttämättömien hätätoimien kustannukset olivat arviolta 79,579 miljoonaa euroa.

Näin ollen ehdotettiin seuraavia summia, jotka myöskin hyväksyttiin sovellettavan menetelmän perusteella:

	Tuen määrä
Italia – Molise/Apulia maanjäristys	30,826 milj. euroa
Italia – Etna-tulivuoden purkautuminen	16,798 milj. euroa
Espanja – Prestige	8,626 milj. euroa
Portugali – metsäpalot	48,539 milj. euroa
Yhteensä	**104,789 milj. euroa**

Italialta saatu uusi hakemus, joka koski **Pohjois-Italian** useilla alueilla tapahtuneita tulvia, hylättiin, koska sitä ei ollut esitetty kymmenen viikon kuluessa ensimmäisen vahingon aiheutumispäivästä. Toimitettujen tietojen perusteella ei myöskään pystytty tarkistamaan, täyttyivätkö poikkeuksellisten alueellisten katastrofien tapauksessa noudatettavat perusteet.

Euroopan parlamentti hyväksyi lisätalousarvion sellaisenaan 8. lokakuuta 2003. Komissaari Barnier allekirjoitti komission puolesta tukipäätökset Portugalin osalta 17. marraskuuta 2003, kahden Italian tapauksen osalta 5. joulukuuta 2003 ja Espanjan osalta 12. joulukuuta 2003.

Komissaari Barnier ja Eurooppa-asioista vastaava Portugalin tasavallan valtiosihteeri allekirjoittivat Portugalin täytäntöönpanosopimuksen 17. marraskuuta Brysselissä. Tuki maksettiin täysimääräisenä seuraavina päivinä. Italian ja Espanjan sopimusten allekirjoitusmenettely (kirjallinen menettely) oli vielä kesken tätä kertomusta laadittaessa.

Kertomuksen laatimisen aikaan vuoden 2003 viidestä tapauksesta ei ollut vielä tehty lopullisia päätöksiä[17].

Kaksi tapauksista täytti suurkatastrofiin liittyvät perusteet: **Maltalla** esiintyneiden myrskyjen ja tulvien aiheuttama katastrofi ja **Kreikalta** saatu hakemus, joka koski Kreikassa talvella 2002 ja 2003 vallinneita äärimmäisiä sääolosuhteita.

Ranska esitti syyskuussa alueellista katastrofia koskevaan perusteeseen liittyvän hakemuksen, joka koski Kaakkois-Ranskan eri osia ja Korsikaa heinä- ja elokuussa 2003 koetelleita metsäpaloja.

Espanjan kesällä tapahtuneita metsäpaloja koskeva hakemus perustui alun perin poikkeuksellista alueellista katastrofia koskevaan perusteeseen, jonka komissio ei katsonut täyttyvän. Tätä kertomusta laadittaessa komission yksiköt arvioivat edelleen, voidaanko lähellä Portugalin rajaa esiintyneisiin Espanjan paloihin soveltaa toimitettujen tietojen perusteella naapurimaahan liittyvää perustetta.

Italia esitti marraskuussa alueellista katastrofia koskevan toisen hakemuksen, joka liittyi Friuli Venzia-Giuliassa esiintyneisiin tulviin.

---

[17] Komissio teki päätökset näistä tapauksista 9. maaliskuuta 2004 (ks. yhteenvetotaulukko liitteessä 2).

2 OSA: ASETUKSEN SOVELTAMINEN

Komissio sai asetuksen ensimmäisenä soveltamisvuonna marraskuun 2003 loppuun mennessä yhteensä 14 hakemusta solidaarisuusrahaston varojen käyttöönottamisesta. Viisi hakemuksista perustui asetuksen 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyyn ”suurta luonnonkatastrofia” koskevaan perusteeseen[18]. Yhteen hakemukseen, joka koski vuoden 2003 metsäpaloja Espanjassa, sovellettiin asetuksen 2 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa säädettyä ”naapurimaahan” liittyvää perustetta. Suurin osa tapauksista eli loput kahdeksan hakemusta[19] täyttivät asetuksen 2 artiklan 1 kohdan kolmannessa alakohdassa säädetyn ”alueellisen katastrofin” perusteen. Ainoastaan yksi katastrofi (Prestige-tankkerin uppoamisen aiheuttama öljyvuoto) ei ollut luonnonkatastrofi. Komissio arvioi kaikissa tapauksissa, täyttyivätkö asetuksessa asetetut edellytykset rahaston varojen käyttöönottamiseksi.

Asetuksessa säädetään, että suurkatastrofien tukikelpoisuutta määritettäessä otetaan huomioon ainoastaan syntyneet vahingot, minkä vuoksi komissio sai tarkastelunsa päätökseen erittäin nopeasti. Kaikissa muissa tapauksissa, joissa pyydetään rahaston varojen poikkeuksellista käyttöönottoa, hakemuksia oli tarkasteltava paljon yksityiskohtaisemmin. Hakijavaltioilta oli myös pyydettävä lisätietoja, mikä osoittautui aikaa vieväksi. Viivästystä aiheutti niin ikään se, että joissakin tapauksissa hakemukset ja lisäselvitykset oli käännettävä ennen niiden käsittelyä.

Hakemuksista kävi ilmi, että asetuksessa käytettyjä eräitä avainkäsitteitä oli tulkittava, jotta niitä voitiin soveltaa käytännössä. Komissio on soveltanut asetusta jäljempänä 1 luvussa kuvatulla tavalla sen varmistamiseksi, että kaikkia tapauksia olisi voitiin asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa edellytetyllä tavalla oikeudenmukaisesti. Oikeudenmukaisen käsittelyn varmistamiseksi oli myös kehitettävä menetelmä tuen määrittämistä varten sen jälkeen, kun katastrofin on todettu täyttävän solidaarisuusrahaston tukikelpoisuusperusteet. Komission kehittämää menetelmää ja sen perusteluja kuvataan jäljempänä 3 luvussa.

---

18 Vuonna 2002: tulvat Itävallassa, Saksassa ja Tšekissä. Vuonna 2003: metsäpalot Portugalissa, tulvat ja myrskyt Maltalla.

19 Vuonna 2002: tulvat Gardin departementissa Ranskassa. Vuonna 2003: tulvat Pohjois-Italiassa, Etna-tulivuoren purkautuminen, maanjäristys Molisessa ja Apuliassa, äärimmäiset sääolosuhteet Kreikassa, Prestige-tankkerin uppoaminen Espanjassa, metsäpalot Ranskassa ja tulvat Friuli Venezia-Giuliassa Italiassa.

1. YLEISET KÄSITTEET

Seuraavien käsitteiden todettiin vaativan tarkempia määritelmiä:

Katastrofin luonne

”Rahaston toimenpiteet voidaan käynnistää ... pääasiassa silloin, kun ... tapahtuu luonnonmullistus.” (2 artiklan 1 kohta)

Vaikka muita kuin luonnonkatastrofeja ei suljeta pois, asetuksessa säädetään, että rahaston tuki on varattu ”pääasiassa” luonnonilmiöitä varten. Solidaarisuusrahaston tukea voidaan siis myöntää muidenkin kuin luonnonkatastrofien vuoksi, mutta silloin edellytetään erityisiä perusteluja. Tämä peruste sisällytettiin asetukseen, jotta asetus ei olisi ristiriidassa aiheuttamisperiaatteen (”saastuttaja maksaa”) kanssa eikä heikentäisi aiheutuneista vahingoista johtuvaa oikeudellista vastuuta. Kun valtio hakee rahastosta tukea muun kuin luonnonilmiön vuoksi, sen on esitettävä rahastotuen poikkeuksellisen myöntämisen perusteena olevat syyt (esim. korvausvelvollisen konkurssi). Riittävänä syynä ei pidetä sitä, että korvausvelvollisella ei ole riittävää vakuutusta.

Vahinkokynnys

Jotta katastrofia voitaisiin pitää ”suurkatastrofina”, vahinkojen laajuuden on oltava vähintään joko 3 miljardia euroa tai 0,6 prosenttia bruttokansantulosta (BKTL) sen mukaan, kumpi kynnyksistä on alhaisempi. Pienemmät katastrofit ovat tukikelpoisia ainoastaan ”naapuruusmaahan” tai ”alueelliseen katastrofiin” liittyvän perusteen mukaisesti (ks. 2.1 ja 2.2 kohta jäljempänä).

Useiden ilmiöiden yhdistäminen

Asetuksessa viitataan yksittäisiin tapahtumiin (*yksi* katastrofi). Monien, luonteeltaan mahdollisesti erilaisten ilmiöiden yhdistämistä pidemmällä ajanjaksolla ei hyväksytä. Tästä syystä Kreikan viranomaisia pyydettiin tarkistamaan asetuksen soveltamista tapauksissa, joissa sovellettiin alun perin ”suurkatastrofia” koskevaa perustetta ja jotka liittyivät äärimmäisten sääolosuhteiden (halla, sakeat lumipyryt, myrskyt jne.) yli kolmen kuukauden aikana aiheuttamiin moniin ilmiöihin, jotta voitaisiin tarkastella, voitiinko mitään yksittäistä ilmiötä pitää poikkeuksellisena alueellisena katastrofina[20].

Monet *samantyyppiset* ilmiöt, jotka esiintyvät suhteellisen lyhyellä aikavälillä (joitakin viikkoja), voidaan hyväksyä *yhdeksi suurkatastrofiksi*, jos ilmiöt johtuvat *samasta* (ei ainoastaan *samantyyppisestä*) syystä, vaikka ilmiöstä kärsisivät maan eri alueet. Tätä perustetta sovellettiin Portugalia kesällä 2003 koetelleisiin metsäpaloihin. ”Alueelliseen katastrofiin” sovelletaan kuitenkin erilaisia edellytyksiä kuin suurkatastrofiin. Tästä syystä eri maantieteellisillä alueilla esiintyneiden ilmiöiden yhdistämistä *yhdeksi alueelliseksi* katastrofiksi ei hyväksytä, vaikka eri ilmiöt olisivatkin samanluonteisia.

---

[20] Tätä kertomusta laadittaessa komissio ei ollut vielä tehnyt virallista päätöstä asiassa.

Kynnyksen laskeminen

”tuhoja, joiden arvioitu laajuus on joko yli 3 miljardia euroa vuoden 2002 hintatason mukaan tai yli 0,6 prosenttia kyseisen valtion bruttokansantulosta” (2 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta)

Vuoden 2002 hintatason määrittämiseksi komissio soveltaa deflaattoria 3 miljardin euron määrään. Vuoden 2003 talousarviossa käytetty viimeisin deflaattori perustui unionin makrotaloudelliseen kehitykseen, ja sen suuruus oli 1,8 prosenttia. Näin ollen 3 miljardia vuoden 2002 hintoina vastaa 3,054 miljardia vuoden 2003 hintoina (3 x 1,018).

Bruttokansantulon (BKTL) osalta komissio käyttää soveltamista edeltäneen toisen vuoden yhdenmukaistettuja Eurostatin lukuja, joita voidaan yleisesti ottaen pitää luotettavina. Jos luotettavaa äskettäistä BKTL-lukua ei ole saatavilla, käytetään bruttokansantuotetta (BKT) (ei ole toistaiseksi käytetty yhdessäkään tapauksessa).

Vakuutuskelpoisuuden käsite

”Rahastosta maksetaan tukea ainoastaan sellaisten toimenpiteiden rahoittamiseen, joilla korvataan vahinkoja, jotka eivät ole vakuutuskelpoisia.” (3 artiklan 3 kohta)

Komission mukaan lainsäätäjä ei ole missään nimessä ajatellut, että mitä tahansa voidaan vakuuttaa, kunhan vakuutusmaksut vain ovat tarpeeksi korkeita. Vakuutuskelvottomuuden käsite sisällytettiin asetukseen pikemminkin siksi, että aiheuttamisperiaatteen soveltaminen ei heikentyisi ja kaikki pitäisivät kiinni velvoitteestaan toteuttaa riittävästi varotoimenpiteitä. Tavoitteena oli välttää sellaisten vahinkojen korvaaminen solidaarisuusrahastosta, jotka voidaan kohtuullisesti kattaa vakuutuksesta tai joihin liittyy selkeä korvausvelvollisuus. Tätä periaatetta oli kuitenkin monista eri syistä vaikeaa soveltaa käytännössä.

Ensinnäkään maissa, jotka voivat saada rahaston tukea, ei ole olemassa yhtenäistä vakuutusjärjestelmää. Joissakin maissa tietyt riskit on mahdollista vakuuttaa tai ne on jopa pakko vakuuttaa, kun taas toisissa maissa ei ole olemassa vastaavaa mahdollisuutta[21]. Yksityissektorilla on jo nyt lähestulkoon mahdotonta selvittää kymmenen viikon kuluessa, mitä tosiasiallisesti on vakuutettu. Vieläkin vaikeampaa on selvittää, mitä *olisi voitu* vakuuttaa eli vakuutuskelpoisuutta. Koska rahasto osallistuu kuitenkin vain julkisiin menoihin, tämä säännös ei ole kovinkaan tärkeä. Julkiset viranomaiset eivät yleensä vakuuta omaisuuttaan, vaikka vakuutuksia olisikin joissakin tapauksissa saatavilla. Komissio katsoo, että lainsäätäjän tarkoituksena ei ollut haitata jäsenvaltioiden yleistä käytäntöä.

Edellä esitetyn perusteella komissio piti hakemuksia tarkastellessaan riittävänä tietoa sitä, olivatko ehdotetut tukikelpoiset hätätoimet vakuutettuja tai muulla tavalla suojattuja esimerkiksi öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston (IOPC) kaltaisten kansainvälisten välineiden kautta (kuten Prestigen tapauksessa). Jos näin oli, komissio vähensi asianmukaisen määrän tukikelpoisten hätätoimien kokonaiskustannuksista (päällekkäisen rahoituksen välttämiseksi) *ja*

[21] Komissio aikoo tehdä tutkimuksen jäsenvaltioiden vakuutusjärjestelmistä.

välittömien vahinkojen kokonaiskustannuksista ja vähensi tukea (ks. laskentamenetelmää koskeva luku jäljempänä; sovellettiin Prestigen ja Portugalin metsäpalojen tapauksissa). Tukia on ehkä vielä syytä tarkistaa myöhemmin sen jälkeen, kun tuensaajat ovat esittäneet kaikki tarvittavat tiedot sisältävät loppukertomukset.

Hakemusten määräaika

”... viimeistään kymmenen viikon kuluessa ensimmäisen vahingon aiheutumispäivästä” (4 artiklan 1 kohta)

Hakemukset on esitettävä kymmenen viikon kuluessa ensimmäisen vahingon aiheutumispäivästä. Määräaika lasketaan ensimmäisen vahingon aiheutumispäivästä, joka hakijamaan on vahvistettava ja jonka komissio tarkistaa käytettävissä olevien tietojen perusteella. Komission on *vastaanotettava* hakemukset määräajassa, mistä pidetään osoituksena saapuvan postin rekisteröintileimaa. Tämä käytäntö vastaa muiden yhteisön rahoitusvälineiden (kuten rakennerahastojen) yhteydessä noudatettavia sääntöjä ja jäsenvaltioiden yleistä käytäntöä. Koska rahasto toimii hätäavun välineenä, komissio hyväksyy myös sähköpostitse tehdyt hakemukset. Tässä tapauksessa vastaanottopäivä on sähköpostiserverin automaattisesti rekisteröimä päivä.

Jos todetaan, että katastrofin aiheuttamat vahingot syntyivät ennen kymmenen viikon määräaikaa, hakemusta ei hyväksytä. Näin tapahtui Pohjois-Italian tulviin liittyneen Italian hakemuksen kohdalla.

Hakemuksissa tulisi olla kaikki asetuksessa vaaditut tiedot. Jos tämä ei ole mahdollista, lisätietoja voidaan toimittaa myöhemmin, kuitenkin mahdollisimman nopeasti. Jotta hakemus voitaisiin hyväksyä, siinä on kuitenkin mainittava vähintään katastrofin luonne, sijainti ja alkamispäivä. Muussa tapauksessa hakemus hylätään. Jos hakemus ei sisältänyt näitä tietoja, se katsottiin vastaanotetuksi vasta, kun perustiedot oli toimitettu.

Vaikka kaikki tähänastiset ”suurkatastrofeihin” liittyneet hakemukset on pystytty käsittelemään erittäin nopeasti, "alueellisiin katastrofeihin" liittyneiden hakemusten käsittely on sujunut joissain tapauksissa hitaammin. Komissio on joutunut kaikissa tällaisissa tapauksissa pyytämään hakijavaltiolta lisätietoja vähintään yhden kerran pystyäkseen tarkistamaan asetuksessa asetettujen yksityiskohtaisempien vaatimusten täyttymisen. Joissakin tapauksissa vastaukset olivat puutteellisia tai ne saapuivat vasta kuukausien kuluttua, minkä vuoksi – niiden kääntämiseen (joissakin tapauksissa) kulunut aika huomioon ottaen – niiden käsittely viivästyi jopa yhdellä vuodella, mikä puolestaan ei vastaa rahaston tehtävää hätäavun välineenä.

Epätyydyttävän tilanteen korjaamiseksi komissio aikoo tulevaisuudessa asettaa määräajan lisätietojen toimittamiselle ja käsitellä hakemuksen neljän kuukauden kuluessa sen tekemisestä siihen mennessä käytettävissä olevien tietojen perusteella (ks. tämän kertomuksen päätelmät).

Vahingon määritteleminen

"Kokonaistuhot" (4 artiklan 1 kohdan a alakohta)

Vahingon laajuutta määriteltäessä otetaan huomioon ainoastaan välittömät vahingot. Huomioon ei oteta välillisiä vahinkoja kuten taloudellisen toiminnan keskeytymisestä aiheutuneita tulon tai tuotannon menetyksiä (palkat, yritystulot, peruutukset matkailualalla), sosiaaliturvajärjestelmien maksumenetyksiä ja tulevien satojen menetystä (tuhoutuneet sadot hyväksytään). Hypoteettisia vahinkoja kuten palaneiden metsien virkistysarvon menetyksen arvioitua hintaa ("5 euroa/menetetty käynti") ei myöskään oteta huomioon.

Hakijavaltio määrittää vahingon arvon kansallisen käytäntönsä mukaisesti. Kiinteän omaisuuden kohdalla huomioon otetaan yleensä "jälleenrakennuskustannukset" (erityisesti rakennukset ja infrastruktuurit). Muiden tavaroiden kuten tuhoutuneen irtaimen omaisuuden osalta olisi käytettävä nykyarvoa. Ekologiset vahingot voidaan ottaa huomioon siinä määrin kuin niihin liittyy tosiasiallisia menoja (esim. puhdistustoimet). Pelastuspalvelujen kustannukset otetaan huomioon kokonaisvahinkojen määrässä.

Rahaston varojen käyttöönottoa koskevaksi kynnykseksi valittiin välittömät vahingot seuraavista syistä. Välillisiä vahinkoja varten ei ole olemassa yleisesti hyväksyttyä käsitettä. Luotettavien arvioiden tekeminen välittömistäkin vahingoista on osoittautunut vaikeaksi hakemuksiin sovellettavan kymmenen viikon määräajassa. Välillisiä vahinkoja käytettäessä syntyisi suunnattomia vääristymiä ja lisää viivästyksiä; korjausten ja takaisinperinnän tarve saattaisi kasvaa.

Kokonaisvahingoista vähennetään kuitenkin vakuutuksista tai kansainvälisistä lähteistä kuten IOPC:sta (ei kuitenkaan muista EU:n tukivälineistä) asetuksen 3 artiklan mukaisesti tukikelpoisiksi katsottujen hätätoimien vuoksi saadut tosiasialliset tai odotetut maksut (sovellettu Prestigen tapauksessa). Lahjoitukset eivät sen sijaan saisi vaikuttaa kokonaisvahinkoihin, sillä muuten halukkuus tehdä lahjoituksia kärsii. Myöskään EIP:n lainat eivät vaikuta kokonaisvahinkoihin.

Komissio arvioi vahinkolukujen uskottavuuden ja vertaa lukuja mahdollisuuksien mukaan muista lähteistä saatuihin tietoihin. Tarvittaessa komissio tarkistaa tuen määrittämisessä hakijavaltion toimittamia lukuja ennen niiden käyttöä. Kaikissa tapauksissa ei ole kuitenkaan saatavilla muita tietoja eikä komissiolla ole mitään asiantuntemusta kyseisellä alalla. Tulevaisuudessa voi olla tarpeen turvautua riippumattomiin ulkoisiin asiantuntijoihin, mutta tätä varten ei ole vielä varattu erityisiä määrärahoja.

Tukikelpoiset kustannukset

"Arvio toimien kustannuksista" (4 artiklan 1 kohdan b alakohta)

Rahaston tuen tavoitteena on kattaa osa tuensaajavaltion julkisista menoista. Tuella voidaan rahoittaa ainoastaan 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista tietyistä välttämättömistä hätätoimista aiheutuvat kustannukset, minkä vuoksi tuki ei voi koskaan olla kustannuksia suurempaa. Tuensaajamaa valitsee toimet (jotka täsmennetään täytäntöönpanosopimuksessa). Koska julkisilla menoilla on

rahoitettava kaikissa tapauksissa muitakin kuin hätätoimista aiheutuvia kustannuksia, näyttää siltä, että asetuksen vaatimus, jonka mukaan tuen on katettava ”osa” aiheutuneista julkisista menoista, täyttyy. Tämä säännös ei kuitenkaan tarkoita sitä, että yksittäisten toimien rahoitukseen olisi pakko osallistua. Tasapuolisuuden vuoksi olisi keskusteltava tuen rajoittamisesta tiettyyn osuuteen tukikelpoisten toimien kokonaiskustannuksista, joita koskeva arvio tehdään ehdotettaessa rahaston varojen käyttöönottoa. Asiaa tarkastellaan syksyllä 2004 järjestettävässä solidaarisuusrahastokonferenssissa. Komissio tekee tarvittavat ehdotukset näiden keskustelujen perusteella.

Hätätoimien arvioidut kustannukset eivät saa ylittää välittömästi tarpeellisiksi katsottavista toimista aiheutuvia kustannuksia (toimintavalmiuksien palauttaminen), eivätkä ne yleensä kata kunnostuskustannuksia kokonaisuudessaan. On kuitenkin tapauksia, joissa ainoa mahdollinen ratkaisu on täydellinen jälleenrakennus. Jos jälleenrakennus johtaa parannuksiin, rahasto ei osallistu koskaan lisäkustannuksiin. Jos välineistöä on uusittava (esim. toimen aikana tuhoutuneet pelastuspalvelun ajoneuvot), huomioon otetaan ainoastaan välineistön nykyarvo.

On todettu, että välttämättömien hätätoimien osuus kokonaisvahinkoon verrattuna vaihtelee suuresti katastrofin luonteesta ja katastrofialueen erityispiirteistä riippuen. Yhtenä ääritapauksena oli Prestigen öljyvuoto, joka yhteydessä ei tuhoutunut juurikaan yksityistä tai julkista omaisuutta, vaan kustannukset aiheutuivat lähes yksinomaan (tukikelpoisista) puhdistustoimista. Tässä tapauksessa tukikelpoisten toimien osuus oli 95 prosenttia kokonaisvahingoista. Sen sijaan Portugalin metsäpalojen tapauksessa yksityisomistuksessa oleville metsille aiheutui suunnattomasti vahinkoa ja tukikelpoisten toimien osuus oli vain 8 prosenttia kokonaisvahingoista.

Koordinointi muiden rahoitusvälineiden kanssa

”Muut yhteisön rahoituslähteet” (4 artiklan 1 kohdan c alakohta)

Muista yhteisön rahoituslähteistä erityisesti rahastotukeen oikeutettuja toimia varten saatavaa rahoituksesta koskevia tietoja tarvitaan kahdesta syystä: tehokkuuden maksimoimiseksi on varmistettava näiden välineiden koordinointi ja vältettävä päällekkäinen rahoitus. Komissio on rohkaissut hakijavaltioita useaan otteeseen käyttämään rakennerahastoja, koheesiorahastoa ja liittymistä valmistelevia välineitä, kun katastrofialue voi saada rahoitusta näistä välineistä. Näitä välineitä koskevan sääntelyn puitteissa komissio on ollut ja on edelleen halukas kohdentamaan mahdollisimman joustavasti rahoitusta uudelleen katastrofin seuraamusten lieventämiseksi ja varsinkin painottaakseen entistä enemmän katastrofin torjuntaa. EMOTR:n tukiosastosta voidaan myös rahoittaa katastrofiapua ensimmäisen pilarin toimenpiteitä koskevien poikkeusten (esim. ennakkomaksut, kesantojen maatalouskäyttö) ja maaseudun kehittämistä koskevien korjaavien toimenpiteiden ansiosta.

”muut mahdolliset kansalliset tai kansainväliset rahoituslähteet mukaan lukien julkinen ja yksityinen vakuutusturva” (4 artiklan 1 kohdan d alakohta)

Hakijamaiden on toimitettava arvio kaikista muista yksityisistä ja julkisista rahoituslähteistä (vakuutusturva mukaan luettuna), joista voi olla hyötyä vahinkojen korjaamisessa. Luotettavien tietojen saaminen vakuutusturvasta on osoittautunut erittäin vaikeaksi hakemuksiin sovellettavan kymmenen viikon määräajassa, sillä yksityisten korvausvaatimusten esittäminen ja varsinkin niiden käsittely kestää tavallisesti paljon kauemmin. Hakijat voivat tavallisesti ilmoittaa ainoastaan, olivatko julkiset vahingot vakuutettuja. Näin ei yleensä ole.

Saksin alueen hallitus ja Punainen Risti ovat kehittäneet yhdessä sähköisen PHOENIX-välineen (vuorovaikutteinen tietokanta), jota on käytetty menestyksekkäästi hankekohtaisten tietojen keräämiseen julkisista ja yksityisistä rahoituslähteistä, jotka osallistuivat vuoden 2002 tulvien aiheuttamien vahinkojen korjaamiseen. Tietokanta on annettu komission ja muiden tuensaajamaiden käyttöön.

Tukikelpoisuuden alkamispäivä (4 artiklan 5 kohta)

Tukikelpoisuus alkaa katastrofiin liittyneen vahingon ensimmäisenä aiheutumispäivänä (ks. asetuksen 4 artiklan 1 kohta). Tämä tarkoittaa sitä, että rahaston tukea voidaan hakea asetuksen 3 artiklassa määritellyistä ja sopimuksen 5 artiklassa täsmennetyistä tukikelpoisista hätätoimista mainitun päivän ja tukipäätöksen allekirjoittamispäivän välillä aiheutuneille menoille.

Täytäntöönpanokausi

”Tuki on käytettävä yhden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona komissio on maksanut tuen” (8 artiklan 1 kohta)

Asetuksen mukaan tuki on pantava täytäntöön yhden vuoden kuluessa siitä, kun komissio on maksanut tuen. Jotta tarkoista päivämääristä ei aiheutuisi epäselvyyttä, tuensaajien kanssa on tähän asti sovittu, että määräajan katsotaan alkavan siitä päivästä, jona tuki näkyy tuensaajamaan ensimmäisellä tilillä. Tuensaajamaan on toimitettava tosite tarkasta päivämäärästä viimeistään loppukertomuksen yhteydessä.

Tuen käyttäminen tarkoittaa rahan tosiasiallista kuluttamista (maksamista) täytäntöönpanosopimuksessa vahvistettuihin tarkoituksiin ja aiheutuvien menojen todistamista.

Komissio katsoo, että yhden vuoden pituisen täytäntöönpanokauden pidentäminen ei ole asetuksen mukaan sallittua. Tämä kanta on ilmoitettu kaikille tähänastisille tuensaajille varhaisessa vaiheessa.

2. RAHASTON POIKKEUKSELLINEN TUKI

Asetuksessa mainitaan kaksi poikkeustapausta, joissa rahaston varoja voidaan ottaa käyttöön, vaikka vahinkojen laajuutta (joko yli 3 miljardia euroa tai yli 0,6 prosenttia BKTL:sta) koskeva peruste ei täyttyisi.

2.1. Naapurimaahan liittyvä peruste

”rajanaapurina oleville jäsenvaltioille ... , joita on koetellut sama katastrofi” (2 artiklan 2 kohdan toinen alakohta)

Tätä perustetta sovelletaan ainoastaan sellaisen toisen maan naapurimaahan, jossa on tapahtunut suurkatastrofi, jonka komissio katsoo olevan oikeutettu rahaston tukeen. Kahden maan rajaseutualuetta kohdanneelle naapurimaassa tapahtuneelle katastrofille (yksi tai useampi tapahtuma, ks. 1 luku) voidaan myöntää tukea, kun kyseessä on sama katastrofi. *Vastaavat* olosuhteet eivät ole riittävä peruste. Jos katastrofi täyttää tämän perusteen, rahaston varojen käyttöönottoon ei sovelleta muita edellytyksiä eikä katastrofin laajuus vaikuta asiaan.

Tämän perusteen mukaiset tuet maksetaan rahaston käytettävissä olevasta vuotuisesta kokonaismäärästä eikä poikkeuksellisia alueellisia katastrofeja varten varatusta 7,5 prosentin vuotuisesta määrästä. Tuki määritellään jäljempänä 3 luvussa kuvattua menettelyä noudattaen (2,5 prosenttia välittömistä kokonaisvahingoista).

2.2. Alueelliset katastrofit

Katastrofit, jotka eivät täytä ”suurkatastrofiin” tai ”naapurimaahan” liittyviä perusteita, voivat poikkeuksellisesti saada rahaston tukea, jos ne täyttävät 2 artiklan 2 kohdan kolmannessa alakohdassa vahvistetut erityiset perusteet. Näistä perusteista käytetään nimitystä ”laadulliset” perusteet.

Katastrofialueen määritteleminen

Asetuksessa ei määritellä katastrofialueen käsitettä. Koska katastrofit eivät noudata hallinnollisia rajoja, vaikuttaa kohtuulliselta, että hakijavaltio määrittelee (komissio luonnollisesti tarkastaa määritelmän) alueen valitsemaansa perustetta noudattaen ja vahingon luonteen mukaan. Määritelmä on selitettävä selkeästi hakemuksessa.

Asetuksessa ei aseta vähimmäisvaatimuksia katastrofialueen tai väestönosan laajuudelle. Komissio kuitenkin katsoo, että ottaen huomioon rahaston perimmäisen tavoitteen ja alueellisia katastrofeja varten vahvistetut erityiset perusteet, katastrofialueen tai väestönosan on oltava kansallisesti merkittävä. Vaikka täysin paikalliset tapahtumat eivät tästä syystä ole oikeutettuja rahaston tukeen, tärkeimpänä periaatteena on ollut, että mitä tuhoisampia katastrofi on, sitä pienempi alue voidaan määritellä. Määrällinen ilmaiseminen etukäteen on mahdotonta ja päätökset on tehtävä tapauskohtaisesti. Tätä periaatetta sovellettiin Molisen maanjäristykseen, joka vaikutti suhteelliseen pieneen väestönosaan Italiassa (alle 250 000 asukasta) mutta joka oli äärimmäisen tuhoisa.

Komissio katsoo niin ikään, että tapauksissa, joita ei voida pitää ”suurkatastrofeina”, ei asetuksen mukaan ole mahdollista yhdistää useiden alueiden vahinkoja, vaikka vahinkojen perimmäinen syy olisikin sama. Asetuksessa säädetään, että rahastosta voidaan myöntää tukea, kun tiettyä aluetta on koetellut sellainen katastrofi, jolla on vakavia ja pitkäaikaisia vaikutuksia huomattavan väestönosan elinoloihin.Asetuksessa käytetty ilmaisu ”alue” tarkoittaa vierekkäistä tai yhtenäistä aluetta, eikä sitä saa tulkita suuremmalla alueella hajallaan olevien alueiden yhdistämiseksi. Tätä näkökantaa tukee se, että 2 artiklan 2 kohdan viimeinen

alakohta on poikkeus, minkä vuoksi sitä on tulkittava tiukasti. Väljä tulkinta eli useiden erillisten ja irrallisten alueiden pitäminen yhtenä alueena, aiheuttaisi myös ongelmia 2 artiklan 2 kohdan muiden perusteiden soveltamisessa varsinkin, kun on osoitettava, että katastrofilla on pitkäaikaisia vaikutuksia katastrofialueen talouden vakauteen.

Rahaston poikkeuksellinen käyttöönotto

Alueellisten katastrofien tapauksessa rahaston varojen poikkeukselliseen käyttöönottoon sovelletaan **kolmea edellytystä**:

- Kyseessä on pääasiassa luonnonkatastrofi[22].
- Katastrofilla on vaikutuksia huomattavaan väestönosaan alueella.
- On osoitettava, että katastrofilla on vakavia ja pitkäaikaisia vaikutuksia elinoloihin ja talouden vakauteen.

Tällaisissa tapauksissa katastrofia pidetään **poikkeuksellisena**, koska vahingot ovat luonteeltaan tai laajuudeltaan merkittävämpiä taikka vaikutukset kyseiseen alueeseen vakavampia kuin kohtuudella olisi voitu olettaa.

”katastrofi, … , jolla on … vaikutuksia huomattavan väestönosan…”

Arvioitaessa, onko katastrofi vaikuttanut huomattavaan väestönosaan alueella, otetaan huomioon kaksi seikkaa.

Ensinnäkin alue on pystyttävä määrittelemään tarkasti, ja alueella tavanomaisesti asuva väestö on osoitettava. Toiseksi on osoitettava katastrofista kärsinyt väestönosa. Komissio katsoo, että huomattava osa tarkoittaa vähintään 50:tä prosenttia. Jotta tukea voitaisiin myöntää, on osoitettava kyseisiin henkilöihin kohdistuneet välittömät vaikutukset kuten terveyteen tai omaisuuteen kohdistuneet menetykset tai haitat taikka taloudelliset haitat (esim. työkyvyttömyys) tai muunlaiset vakavat henkilökohtaiset epäkohdat kuten väliaikaismajoitus, lasten koulunkäynnin keskeytyminen jne. Huomioon ei oteta pelkästään katastrofialueella asumista, vaan henkilön on myös osoitettava kärsineensä vakavista henkilökohtaisista epäkohdista.

Jotta väestönosaa koskeva peruste täyttyisi, valtiot voivat käyttää hakemuksensa perustana vakavimmin kärsinyttä aluetta, vaikka se olisi kooltaan pienempi kuin tosiasiallisesti kärsinyt alue. Tällaisessa tapauksessa ilmoitettujen vahinkojen on kuitenkin liityttävä ainoastaan määriteltyyn alueeseen. Poikkeuksellisissa tapauksissa voitaisiin harkita tuen käyttämistä laajemmalla katastrofialueella.

”Vakavia ja pitkäaikaisia vaikutuksia … elinoloille ja talouden vakaudelle”

Tällä tarkoitetaan välittömiä negatiivisia vaikutuksia väestöön kuten pitkäaikaista väliaikaismajoitusta, tavallisten infrastruktuurien pitkäaikaista puuttumista (vesi, energia, tärkeimmät liikenneinfrastruktuurit, televiestintä) ja pitkäaikaisia

[22] Sanan ”pääasiassa” merkitystä selvitetään sivulla 14.

terveysvaikutuksia. Pitkäaikaisella tarkoitetaan sitä, että välittömien negatiivisten vaikutusten odotetaan kestävän ainakin yhden vuoden ajan.

Hakijavaltion on niin ikään osoitettava sellainen huomattava negatiivinen vaikutus työllisyyteen ja/tai taloudelliseen toimintaan, jonka odotetaan kestävän yli yhden vuoden ajan (työttömyyden huomattava kasvu, teollisuus- tai maataloustuotannon huomattava lasku, palvelualan huomattava taantuminen esimerkiksi matkailun alalla jne.).

Syrjäisten ja eristyneiden alueiden painottaminen

Vaikka komissio katsoo, että edellä kuvattujen kolmen perusteen on täytyttävä kumulatiivisesti, syrjäisten ja eristyneiden alueiden painottamista ei pidetä erillisenä tukiperusteena. Komission mukaan alue on syrjäinen tai eristynyt, kun se sijaitsee kaukana kansantalouden keskuksesta (kuten syrjäisimmät alueet) tai kun alue on eristyksissä kansantaloudesta sen maantieteellisen sijainnin vuoksi (tietyt vuoristoalueet, saaret), sen infrastruktuuriyhteydet ovat kehittymättömät tai sen on muuten erityisen haavoittuva. Jos alue ei ole syrjäinen tai eristynyt, hakijavaltion on perusteltava, miksi rahaston tukea olisi kuitenkin myönnettävä. Perusteena voisi esimerkiksi käyttää edellä mainittujen kolmen perusteen erityistä vakavuutta.

3. TUEN MÄÄRÄ

Asetus ei sisällä erityisiä sääntöjä myönnettävän tuen määrän laskemiseksi asetuksen 4 artiklan 2 kohdan yleisten ehtojen lisäksi. Se sisältää kuitenkin monia viitteitä kuten velvoitteen pitää tallessa vähintään neljäsosa rahaston käytössä olevien varojen määrästä kunkin vuoden 1. päivään lokakuuta asti ja erityisesti tarpeen varmistaa kaikkien hakemusten oikeudenmukainen käsittely. Suunnitellessaan tuen määrittämisessä noudatettavaa menetelmää komissio noudatti seuraavia periaatteita:

– **Oikeudenmukaisuus ja avoimuus**: Menetelmällä tulisi taata, että yhden vuoden aikana voidaan myöntää monia tukia useille erilaajuisille katastrofeille maissa, joiden talouden suorituskyky on erilainen, siten että noudatetaan rahaston vuotuisen talousarvion enimmäismäärää (1 miljardi euroa), poikkeuksellisia alueellisia katastrofeja varten varattua 7,5 prosentin vuotuista määrää sekä vaatimusta pitää tallessa vähintään 25 prosenttia rahaston käytössä olevien varojen kokonaismäärästä kunkin vuoden 1. päivään lokakuuta asti. Tuen määrä ei saisi tavanomaisissa olosuhteissa ja kaikella todennäköisyydellä riippua siitä, mihin aikaan varainhoitovuoden aikana hakemus tehdään saatikka siitä, kuinka paljon tukea on jo myönnetty yhteensä saman vuoden aikana.

– **Solidaarisuus ja toissijaisuus**: Suurempiin katastrofeihin olisi sovellettava korkeampaa tuki-intensiteettiä kuin pienempiin katastrofeihin. Tukea olisi siis korotettava asteittain vahinkojen määrän kasvaessa. Tuen määrässä olisi otettava huomioon missä määrin katastrofista kärsinyt maa pystyy vastaamaan tilanteeseen omin keinoin. Köyhemmille maille (BKTL:na) olisi tästä syystä myönnettävä vastaavien vahinkojen korjaamiseen enemmän tukea kuin rikkaammille maille.

Näitä periaatteita testattiin useiden vaihtoehtoisten ratkaisujen ja mallilaskelmien avulla. Testauksen perusteella komissio otti käyttöön seuraavan järjestelmän:

Progressiivinen järjestelmä, jossa on kaksi tukiluokkaa: Katastrofialue saa 2,5 prosentin suuruista pienempää tukea sille vahingon osuudelle, joka alittaa kynnyksen, ja 6 prosentin suuruista suurempaa tukea, sille vahingon osuudelle, joka ylittää kynnyksen. Tuet lasketaan yhteen.

Kynnys on asetuksessa määritelty vahinkotaso, jonka ylittyessä rahastosta myönnetään tukea, eli 0,6 prosenttia BKTL:sta tai 3 miljardia euroa vuoden 2002 hintatason mukaan. Tällä tavoin varmistetaan, että huomioon otetaan valtion suhteelliset mahdollisuudet puuttua katastrofiin. Tavoitteena on myös varmistaa, että köyhemmille maille myönnetään vastaavien vahinkojen korjaamiseksi absoluuttisesti enemmän tukea kuin rikkaammille maille.

Poikkeuksellisiin alueellisiin katastrofeihin on sovellettu samaa menetelmää. Toisin sanoen kynnyksen alapuolelle jäävien katastrofimaiden tuki on 2,5 prosenttia välittömistä kokonaisvahingoista.

Asetuksen ensimmäinen soveltamisvuosi on osoittanut, että hakemukset, jotka eivät täytä ”suurkatastrofin” perustetta, ovat kaikkein yleisimpiä (14 hakemuksesta 9). Vaikka komissio ei eri syiden vuoksi hyväksynyt kaikkia näitä hakemuksia, pienempiäkin katastrofeja koskevien hakemusten määrä on yllättävän suuri. Yhtenä seurauksena oli, että vuonna 2003 poikkeuksellisia alueellisia katastrofeja varten varatut budjettivarat eivät olisi riittäneet, jos tuen määräksi olisi vahvistettu 2,5 prosenttia välittömien vahinkojen kokonaiskustannuksista. Tukea oli näin ollen alennettava vastaavassa suhteessa hieman alle 2 prosenttiin.

Tällainen tilanne vaarantaa kaikkien tapausten oikeudenmukaisen käsittelyn. Jotta se ei toistuisi tulevaisuudessa, voidaan harkita kahta ratkaisua: 1) muuttaa asetusta siten, että alueellisia katastrofeja varten varattua vuotuista enimmäismäärää korotetaan tai 2) muuttaa komission laskentamenetelmää siten, että alemmaksi tukimääräksi, jota sovelletaan kynnyksen alittavaan vahingon osuuteen, vahvistetaan alle 2,5 prosenttia oleva luku.

Tuen määrä lasketaan välittömien kokonaisvahinkojen perusteella siitä syystä, että se kuvastaa parhaiten elinoloihin ja maan talouteen kohdistuvaa kokonaisvaikutusta. Sen sijaan tukikelpoisista hätätoimista aiheutuvat kustannukset ja niiden suhteellinen osuus kokonaisvahingoista voivat vaihdella suuresti (ks. edellä oleva osuus kokonaisvahingoista). Valtion talousarviosta maksettavat katastrofin kustannukset ovat paljon suuremmat kuin rahaston tukeen oikeutetut kustannukset. Niihin sisältyy myös välillisiä seurauksia kuten verotulojen väheneminen ja sosiaaliturvamaksujen kasvu. Tuki ei voi luonnollisesti olla tukikelpoisia menoja suurempaa.

PÄÄTELMÄT

Yleisarvio rahaston täytäntöönpanosta

1. Ennen päätelmien tekemistä on tärkeää palauttaa mieleen rahaston perustamisen taustalla ollut **tarkoitus ja perusajatus**. Koska vuoden 2002 tulvat olivat ennenkokemattoman laajoja, tultiin siihen tulokseen, että unionilla olisi oltava käytössään väline, jonka avulla olisi mahdollista poikkeuksellista tukea myöntämällä osoittaa solidaarisuutta sellaisia jäsenvaltioita ja ehdokasmaita kohtaan, jotka ovat joutuneet kärsimään epätavallisen laajoista katastrofeista (asetuksessa puhutaan ”suurkatastrofeista”), joita hoitaessaan ne ovat joutuneet toimintakykynsä äärirajoille. Näissä olosuhteissa jäsenvaltiot ilmoittivat – toissijaisuusperiaatetta noudattaen – olevansa valmiita ottamaan käyttöön yhteisön varsinaisen talousarvion ulkopuolisia varoja.

2. Rahaston perustamisen taustalla olleiden kolmen **suurkatastrofin** (tulvat Itävallassa, Saksassa ja Tšekissä) lisäksi rahaston varoja on otettu toistaiseksi käyttöön vain yhden muun suurkatastrofin eli Portugalin metsäpalojen yhteydessä[23]. Kaikki tapaukset saatiin käsiteltyä pikaisesti, mikä todistaa, että unioni pystyi täyttämään uuteen välineeseen kohdistuneet odotukset. Komissio arvioikin hakemukset ja ehdotti rahaston varojen käyttöönottamista budjettivallan käyttäjälle noin kuukauden kuluessa hakemuksen esittämisestä.

   Vaikka rahasto perustettiin hätäavun antamista varten, se toimii pääasiassa uudelleenrahoituksen välineenä. Tavoitteena on ja tulisi olla edelleenkin rahan saaminen käyttöön nopeasti. Tuet voitaisiin maksaa vieläkin nopeammin, jos tehtäisiin tiettyjä hallinnollisia parannuksia ja erityisesti jos parlamentin ja komission välistä budjettimenettelyä saataisiin kevennettyä.

   Niin ikään olisi syytä tarkastella mahdollisuutta käyttää välitöntä rahoitusta (”käteiskassavaroja”) tietyissä tapauksissa. Tällaisten varojen turvin jäsenvaltiot voisivat toteuttaa lisätoimenpiteitä, jos katastrofi edellyttää välittömän maksuvalmiuden ylläpitämistä. Kyse olisi rahoituksesta, joka on maksettava takaisin. Tuen myöntäminen ei vaikuttaisi solidaarisuusrahaston tukikelpoisuudesta myöhemmin tehtäviin päätöksiin[24].

   Rahaston perustamisen taustalla olevien syiden perusteella näyttää siltä, että sen toimintaa voidaan pitää kaiken kaikkiaan positiivisena: rahasto täyttää tavoitteensa.

3. Niiden tapausten osalta, jotka eivät kuulu rahaston pääasialliseen soveltamisalaan, on esitettävä tarkempia päätelmiä.

   Ensinnäkin suurin osa hakemuksista koski rahaston varojen käyttöönottoa ”suurkatastrofin” vahinkokynnyksen *alittavien* katastrofien vuoksi, mikä oli alun perin tarkoitettu täysin poikkeukselliseksi tapaukseksi.

---

23 Kreikan hakemus liittyi myös ”suurkatastrofiin”, mutta komissio hylkäsi sen, koska se ei täyttänyt perusteita. (Ks. myös edellä oleva alaviite).

24 Ks. Komission tiedonanto Euroopan unionin pelastuspalveluvalmiuksien tehostamisesta.

Tähän mennessä on saatu ainoastaan yksi ”naapurimaahan” liittyvä hakemus. Rahaston tavanomaisen tarkoituksen ja tämän perusteen poikkeuksellisen luonteen vuoksi rahaston varoja saisi ottaa käyttöön ainoastaan sellaisissa tapauksissa, joissa on selkeästi osoitettu, että kyseessä on kahden maan raja-aluetta koetellut yksi ja sama katastrofi.

Analysoitaessa suhteellisen suurta määrää ”alueellisen perusteen” mukaisesti esitettyjä hakemuksia tuli ilmi eräitä vaikeuksia. Alkuperäisissä hakemuksissa oli vain harvoin riittävästi tietoja perusteen lukuisten erityisvaatimusten täyttymisen varmistamiseksi. Näin ollen oli pyydettävä lisätietoja, mikä puolestaan viivästytti hakemusten käsittelyä. Joissakin tapauksissa kääntäminen aiheutti lisää viivästyksiä. Toisissa tapauksissa asetus osoittautui jossain määrin epätarkaksi, ja sitä oli tulkittava (esim. katastrofialueen määrittely ja vaikutuksille alttiiksi joutuneen väestön määrä). Joistakin puutteista huolimatta (joihin komissio on ehdottanut hallinnollisia ratkaisuja; ks. 5 kohta) voidaan päätellä, että asetus on toiminut kokonaisuudessa varsin tyydyttävästi myös poikkeuksellisten tapausten kohdalla.

4. Hieman yli vuoden pituinen kokemus on luonnollisesti liian lyhyt lopullisten päätelmien tekemiseksi, joten on vielä liian aikaista ehdottaa merkittävien muutosten tekemistä asetukseen. Kokemusten perusteella on jo kuitenkin voitu todeta, että kaikki katastrofit ovat erilaisia ja että jokainen tapaus on uusi haaste asetukselle. Tästä syystä vaikuttaa siltä, että on aiheellista hankkia lisää kokemusta ja tarkastella asetukseen mahdollisesti tehtäviä muutoksia vuoteen 2006 mennessä kuten asetuksen 14 artiklassa säädetään.

Tulevaa toimintaa koskevat toimintaohjeet

Vaikka perussäädöksen muuttamiseen ei vielä olekaan aihetta, komissio katsoo, että asetuksen soveltamisen parantamiseksi olisi mitä pikimmin toteutettava käytännön toimenpiteitä. Tämä koskee erityisesti hakemusten käsittelyn keventämistä ja vauhdittamista.

1. Kuten edellä todetaan, asetuksen eri vaatimusten täyttymisen varmistamiseksi (varsinkin ”alueellisen katastrofin" perusteella tehtyjen hakemusten yhteydessä) tarvittavien lisätietojen saamiseen kuluva aika on pitkittänyt hakemusten tarkastelua. Rahaston täytäntöönpanosta kuluneen vuoden aikana saadut kokemukset huomioon ottaen komissio pyrkii tulevaisuudessa arvioimaan hakemukset käytettävissä olevien tietojen perusteella neljän kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Tarkastelu helpottunee kaikilla kielillä saatavissa olevan vakiomuotoisen hakulomakkeen myötä (ks. malli liitteessä). Talousarviosta ja käytettävissä olevista varoista riippuen komissio aikoo varata lisärahoitusta kääntämistä varten.

2. Hakemuksia arvioidessaan komissio on jatkuvasti tuntenut tarvitsevansa ulkopuolista teknistä asiantuntemusta erityisesti kokonaisvahinkoja koskevien arvioiden ja tukikelpoisista hätätoimista aiheutuvien kustannusten luotettavuuden varmistamiseksi. Komissio saattaa ehdottaa budjettivaroja tämäntyyppisen teknisen avun saamiseksi vuodesta 2005 alkaen.

3. Hakemusasiakirjojen kääntämisen tarve voi toisinaan aiheuttaa viivästyksiä varojen puutteen vuoksi. Katastrofiin vastaamiseen kuluvan ajan lyhentämiseksi komissio ehdottaa, että hakemusasiakirjat olisivat mahdollisimman pitkälti yhdenmukaistettuja vakiomuotoisen hakulomakkeen mukaisesti (ks. a kohta ja malli liitteessä) ja että ne

voitaisiin toimittaa mahdollisuuksien mukaan jollakin yleisimmistä työkielistä (englanti, ranska tai saksa). Tällä hetkellä vakiomuotoisen ”hakulomakkeen” tai jonkin erityisen EU:n virallisen kielen käyttö ei ole pakollista.

4. ”Alueellisiin katastrofeihin” kohdennettavat vuotuiset enimmäismäärärahat ovat 75 miljoonaa euroa. Asetuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti tästä summasta on oltava jäljellä kunkin vuoden 1. päivänä lokakuuta vähintään neljäsosa eli ennen tätä päivämäärää myönnettävä kokonaistuki voi olla enintään 56,25 miljoonaa euroa. Tällä hetkellä tuen laskemisessa sovellettava menetelmä voi johtaa näiden enimmäismäärien ylittymiseen varsinkin, jos useita alueellisia katastrofeja sattuu ennen tietyn vuoden 1. päivää lokakuuta. Kuten edellä todetaan, komissio ei ehdota tässä vaiheessa asetuksen muuttamista. Jos vastaavat tapaukset toistuvat, komissio saattaa muuttaa laskentamenetelmäänsä niin, että tulevaisuudessa kynnyksen alittavaan vahingon osuuteen sovellettava alempi tukimäärä vahvistetaan alemmalle tasolle (esim. 2 prosenttia).

5. Tasapuolisuuden vuoksi olisi keskusteltava tuen rajoittamisesta tiettyyn osuuteen tukikelpoisten toimien kokonaiskustannuksista, joita koskeva arvio tehdään ehdotettaessa rahaston varojen käyttöönottoa. Asiaa tarkastellaan syksyllä 2004 järjestettävässä solidaarisuusrahastokonferenssissa. Komissio tekee tarvittavat ehdotukset näiden keskustelujen perusteella.

LIITTEET

Liite 1: Euroopan unionin solidaarisuusrahaston hakemukset vuonna 2002

	Itävalta	Tšekki	Le Gard/ Ranska	Saksa
Katastrofin luonne	tulva	tulva	tulva	tulva
Ensimmäisen vahingon aiheutumispäivä	6.8.2002	5.8.2002	8.9.2002	10.8.2002
Välittömien vahinkojen kokonaiskustannukset	2 900 milj. euroa	2 300 milj. euroa	835 milj. euroa	9 100 milj. euroa
Suurkatastrofi vai alueellinen katastrofi	**Suurkatastrofi**	**Suurkatastrofi**	Alueellinen katastrofi	**Suurkatastrofi**
Tukikelpoisten hätätoimien kustannukset	1 200 milj. euroa	1 186 milj. euroa	225 milj. euroa	1 699 milj. euroa
Tukikelpoiset kustannukset / kokonaisvahingot	41 %	52 %	27 %	19 %
Tuki / tukikelpoiset kustannukset	11,2 %	10,9 %	9,3 %	26,1 %
Tukiosuus (%:ia kokonaisvahingoista)	**4,6 %**	**5,5 %**	**2,5 %**	**4,8 %**
Tilanne	Päätös tehty ja maksettu Täytäntöönpano päättynyt, loppukertomus saamatta	Päätös tehty ja maksettu Täytäntöönpano päättynyt, loppukertomus saamatta	Päätös tehty ja maksettu Täytäntöönpano päättynyt, loppukertomus saamatta	Päätös tehty ja maksettu Täytäntöönpano päättynyt, loppukertomus saamatta
Myönnetyn tuen määrä	**134 milj. euroa**	**129 milj. euroa**	**21 milj. euroa**	**444 milj. euroa**

* Alkuperäisen hakemuksen rekisteröimispäivä komissiossa.

Liite 2: Euroopan unionin solidaarisuusrahaston hakemukset vuonna 2003

	Prestige/ Espanja	**Molise/ Italia**	**Etna/ Italia**	**Pohjois-Italia**	**Kreikka**	**Portugali**	**Ranska**	**Espanja**	**Malta**	**Friuli Venezia-Giulia / Italia**
Katastrofin luonne	Öljyvuoto	Maanjäristys	Tulivuoren purkautuminen ja järistykset	Tulva	Äärimmäiset sääolosuhteet talvella	Metsäpalot	Metsäpalot	Metsäpalot	Tulva	Tulva
Ensimmäisen vahingon aiheutumispäivä	19.11.2002	31.10.2002	26.10.2002	24.11.2002	1.12.2002	20.7.2003	2.7.2003	1.8.2003	15.9.2003	29.8.2003
Hakemuksen tekopäivä*	13.1.2003	13.1.2003	13.1.2003	31.1.2003	28.2.2003	13.8.2003	10.9.2003	1.10.2003	10.11.2003	6.11.2003
Välittömien vahinkojen kokonaiskustannukset	436 milj. euroa (tarkistettu)	1 558 milj. euroa	849 milj. euroa (tarkistettu)	1 900 milj. euroa	Ei selvillä	1 228 milj. euroa	531 milj. euroa	53,2 milj. euroa (tarkistettu)	30 milj. euroa	525 milj. euroa
Suurkatastrofi vai alueellinen katastrofi	Alueellinen katastrofi	Alueellinen katastrofi	Alueellinen katastrofi	Alueellinen katastrofi	Alueellinen katastrofi	**Suurkatas-trofi**	Alueellinen katastrofi	Naapurimaa	**Suurkatas-trofi**	Alueellinen katastrofi
Tukikelpoisten hätätoimien kustannukset	416 milj. euroa	248 milj. euroa	204 milj. euroa		Ei selvillä	104 milj. euroa		29,2 milj. euroa	11 milj. euroa	136 milj. euroa
Tukikelpoiset kustannukset / kokonaisvahingot	95 %	16 %	24 %	-		8 %	-	55 %	37 %	
Tuki / tukikelpoiset kustannukset	2,1 %	12,4 %	8,2 %			46,7 %		4,6 %	8,7 %	

Tukiosuus (%:ia kokonaisvahingoista)	**1,97 %**	**1,97 %**	**1,97 %**			**3,95 %**		**2,5 %**	**3,2 %**	
Tilanne	Päätös tehty	Päätös tehty	Päätös tehty	**Hylätty**	**Ehdotettu hylättäväksi ****	Päätös tehty ja maksettu	**Ehdotettu hylättäväksi ****	Ehdotettu hyväksyttä-väksi osittain**	Ehdotettu hyväksyt-täväksi **	**Ehdotettu hylättäväksi ****
Myönnetyn tuen määrä	**8,626 milj. euroa**	**30,826 milj. euroa**	**16,798 milj. euroa**	-	-	**48,539 milj. euroa**	-	1,331 milj. euroa	0,961 milj. euroa	-

* Alkuperäisen hakemuksen rekisteröimispäivä komissiossa.

** 9. maaliskuuta 2004 tehty komission päätös

Liite 3:

Hakulomake Euroopan unionin solidaarisuusrahaston varojen käyttöön ottamiseksi

Tällä lomakkeella annetut tiedot muodostavat **hakemuksen tiivistelmän**. Se ei korvaa varsinaista hakemusta. Kaikki todisteena olevat asiakirjat, raportit, valokuvat ja tilastot, joihin tässä hakulomakkeessa viitataan, on numeroitava ja/tai luetteloitava, ja ne on liitettävä hakemukseen. Kaikki asiakirjat voidaan toimittaa komissiolle jollakin Euroopan unionin virallisista kielistä. Hakemuksen käsittelyn jouduttamiseksi tämä hakulomake olisi kuitenkin hyödyllistä toimittaa (myös) englanniksi, ranskaksi tai saksaksi.

Tämän hakulomakkeen tavoitteena on helpottaa komission yksiköissä tehtävää **alustavaa arviointia**, jonka perusteella päätetään, hyväksytäänkö hakemus EU:n solidaarisuusrahaston varojen käyttöönottamiseksi. Tämä ei tarkoita sitä, että asetusta (EY) N:o 2012/2002 tulkittaisiin sitovasti. Jos hakemus katsotaan hyväksyttäväksi, sitä tarkastellaan tämän jälkeen perusteellisesti ja asianmukaisesti asetuksen mukaisesti. Ohjeita ja selvennyksiä annetaan solidaarisuusrahastoasetuksessa ja aluepolitiikan pääosaston solidaarisuusrahastotyöryhmältä saatavassa hakemuskäsikirjassa. Seuraaviin kysymyksiin liittyviin selvityksiin ja ohjeisiin on helppo tutustua kullekin kysymykselle annetun viitenumeron ansiosta.

Hakemusasiakirjat ja hakulomake on toimitettava seuraavaan osoitteeseen:

EUROPEAN COMMISSION
DG REGIONAL POLICY
B-1049 Brussels
Belgium

Sähköinen versio hakemuksesta lähetetään osoitteeseen:

eu-solidarity-fund@cec.eu.int

Viite-numero	Ilmoitettavat tiedot	Hakijamaa täyttää
1	**Maa**	
2	**Katastrofiluokka ja sen erityispiirteet**	
3	**Ensimmäisen vahingon aiheutumispäivä**	
4	**Hakemuksen tekevä elin**	
	Hallinnollinen yhteyshenkilö: Nimi Tehtävä Osoite Puhelin Faksi Sähköposti	

5	**Vahvistus siitä, että mitkään hakemuksessa esitetyt vahingot eivät ole aiheutuneet ennen 3 kohdassa mainittua päivämäärää**	
6	**Onko kyseessä luonnonkatastrofi?**	
7	**Kuvaus, jos kyseessä ei ole luonnonkatastrofi**	
8	**Perustelut rahaston tuelle**	
9	**Katastrofin aiheuttamat vakavat vaikutukset elinoloihin, luonnonympäristöön tai talouteen**	
10	**Arvio välittömistä kokonaisvahingoista**	
	Julkisten vahinkojen osuus:	
11	**Mikä on vahingon osuus bruttokansantulosta (%)?**	
12	**Ovatko vahingot yli 3 miljardia euroa tai 0,6 prosenttia BKTL:sta?**	
Kysymyksiin 13–18 (harmaa pohja) vastataan vain, jos katastrofia ei voida pitää "suurkatastrofina", ts. välittömät kokonaisvahingot ovat alle 3 miljardia euroa (vuoden 2002 hintatason mukaan) tai 0,6 prosenttia maan BKTL:sta (sovelletaan näistä pienempää arvoa).		
13	**Onko sama katastrofi koetellut naapurimaata?**	
14	**Katastrofialue/-alueet**	
15	**Katastrofialueella/-alueilla asuva väestö**	
16	**Missä määrin katastrofi on vaikuttanut huomattavaan väestönosaan?**	
	Vaikutusten kuvaus	

17	**Vakavat ja pitkäaikaiset vaikutukset elinoloihin**	
	… ja katastrofialueen talouden vakauteen	
18	**Onko kyseessä syrjäinen tai eristynyt alue? Kuvaus.**	
19	**Tukikelpoisten toimien arvioidut kustannukset (solidaarisuusrahastoasetuksen 3 artikla)**	
	YHTEENSÄ	
	Jako luokittain	
	A) Perusrakenteiden ja palvelujen toiminnan välitön uudelleenkäynnistä-minen **1) energia-alalla** **2) vesi- ja jätevesihuollon alalla** **3) televiestinnän alalla** **4) liikenteen alalla** **5) terveydenhuollon alalla** **6) koulutuksen alalla**	
	B)1) tilapäiset majoitusjärjestelyt **2) pelastuspalvelut**	
	C)1) varojärjestelmän infrastruktuurit **2) kulttuuriperinnön välittömät suojelutoimenpiteet**	
	D) tuhoja kärsineiden alueiden / luontoalueiden välitön puhdistaminen	

20	**”Tukikelpoisten” kustannusten osuus välittömistä kokonaisvahingoista**	
21	**Mitä muita yhteisön rahoituslähteitä on käytetty / käytetään kokonaisvahinkojen kattamiseksi?**	
22	**Muut rahoituslähteet**	
	~ kansalliset	
	~ kansainväliset	
	~ vakuutukset	
23	**Missä määrin tukikelpoiset kustannukset ovat vakuutuskelpoisia?**	
24	**Onko jokin kolmas osapuoli korvausvastuussa (esim. aiheuttamisperiaate eli ”saastuttaja maksaa”)?**	
25	**Onko sama katastrofi koetellut jotain muita maita? Jos on, täsmennettävä.**	
26	**Onko muista yhteisön välineistä haettu tai aikomus hakea tukea saman katastrofin vuoksi?**	
27	**Onko katastrofiin liittyviä menoja varten tarkoitus hakea EIP:n lainaa. Määrä.**	

Liite 4:

Solidaarisuusrahaston hakemuksia koskevat ohjeet – käsikirja

Nämä ohjeet ja otsakkeet on laadittu tukihakemusten laatimisen helpottamiseksi. Niissä ei kuvata seikkaperäisesti vuoden 2002 solidaarisuusrahastoasetuksessa säädettyjä velvoitteita taikka tarkastella yksityiskohtaisesti oikeudellisia kysymyksiä. Niitä ei myöskään saisi pitää asetuksen tulkintana. Tästä syystä annetut tiedot eivät vaikuta kantaan, jonka komissio muodostaa saamiensa tietojen perusteella. Viitenumerot vastaavat hakulomakkeessa käytettyjä viitenumeroita.

Viite-numero		***Ilmoitettavat tiedot***	***Oikeus-perusta*** *(tarvit-taessa)*	***Huomautukset + menettely, jota komissio noudattaa käsitellessään hakemusta solidaarisuusrahastoasetuksen mukaisesti***
1	**Maa**	Jäsenvaltio tai ehdokasmaa	2 artiklan 1 kohta	
2	**Katastrofiluokka ja sen erityispiirteet**	Lyhyt kuvaus		
3	**Ensimmäisen vahingon aiheutumispäivä**	Päivämäärä	4 artiklan 1 kohta	Tämä on tukikelpoisuuden alkamispäivä. Hakemukset on esitettävä kymmenen viikon kuluessa tästä päivämäärästä. Määräajan noudattamisen varmistamiseksi ei ole mahdollista valita myöhäisempää päivämäärää.
	Soveltamisen alkamispäivä	Päivä, jona komissio *vastaanottaa* hakemuksen		Virallinen rekisteröimispäivä komissiossa
4	**Hakemuksen tekevä elin**	Hakemuksen tekevän ja yhteystahona toimivan henkilön/hallintoyksikön nimi ja asema	5 artiklan 3 kohta	On oltava kansallinen hallitus
		Hallinnollinen yhteyshenkilö: puhelin, faksi, sähköposti jne.		Henkilö(t), johon/joihin komissio voi ottaa suoraan yhteyttä missä tahansa hakemukseen liittyvissä lisäkysymyksissä. Kääntämisen jouduttamiseksi paperiversion yhteydessä on toivottavaa toimittaa mahdollisuuksien mukaan myös sähköinen versio.
5	**Vahvistus siitä, etteivät mitkään hakemuksessa esitetyt vahingot ole aiheutuneet ennen 3 kohdassa mainittua päivämäärää**	kyllä/ei	4 artiklan 1 kohta	On mainittava myös vahingon aiheuttaneiden tapahtumien kesto.

Viite-numero		***Ilmoitettavat tiedot***	***Oikeus-perusta*** *(tarvit-taessa)*	***Huomautukset + menettely, jota komissio noudattaa käsitellessään hakemusta solidaarisuusrahastoasetuksen mukaisesti***
6	**Onko kyseessä luonnonkatas-trofi?**	kyllä/ei	2 artiklan 1 kohta	
7	**Kuvaus, jos kyseessä ei ole luonnonkatastrofi**	Kuvaus	Johdan-to-osan 5 kappale	Tukea voidaan myöntää muidenkin kuin luonnonkatastrofien vuoksi, mutta silloin edellytetään erityisiä perusteluja. Vaikka muita kuin luonnonkatastrofeja ei suljeta pois, asetuksessa säädetään, että rahaston tuki on varattu ”pääasiassa” luonnonilmiöitä varten. Tämä peruste sisällytettiin asetukseen, jotta asetus ei olisi ristiriidassa aiheuttamisperiaatteen (”saastuttaja maksaa”) kanssa eikä heikentäisi aiheutuneista vahingoista johtuvaa oikeudellista vastuuta. Kun valtio hakee rahastosta tukea muun kuin luonnonilmiön vuoksi, sen on esitettävä rahastotuen poikkeuksellisen myöntämisen perusteena olevat syyt (esim. korvausvelvollisen konkurssi). Riittävänä syynä ei pidetä sitä, että korvausvelvollisella ei ole riittävää vakuutusta.
8	**Perustelut rahaston tuelle**	Syyt rahaston varojen käyttöönottamiseksi.		Esim. odotetut vaikutukset ja tapahtuman kesto, joihin maa ei pysty itse vastaamaan.
9	**Katastrofin aiheuttamat vakavat vaikutukset elinoloihin, luonnonympäris-töön tai talouteen**	Lyhyt kuvaus	4 artiklan 1 kohta	
10	**Välittömien vahinkojen kokonaiskustan-nukset**	Arvio (milj. euroa)	4 artiklan 1 kohta ja 2 artikla	Taloudelliset menetykset (kuten tulonmenetykset) ja teoreettiset vahingot voidaan sulkea pois. Viipymättä tarvittavat ennalta ehkäisevät toimenpiteet ja välttämättömät korjaukset voidaan hyväksyä, koska niiden tavoitteena on palauttaa edellytykset mahdollisimman normaaleiksi. Rakenteellisia parannuksia aiemmin vallinneeseen tilanteeseen verrattuna ei saisi hyväksyä korvattaviksi vahinkoina.
		”julkisten” vahinkojen osuus (määrä ja prosenttiosuus kokonaiskustannuksista)	Johdan-to-osan 4 kappale	Julkiset vahingot liittyvät kaikkeen valtion omaisuuteen, infrastruktuureihin ja hätätoimista/pelastuspalveluista aiheutuviin kustannuksiin.
11	**Mikä on vahingon osuus bruttokansan-tulosta (vuoden 2001 BKTL)?**	Määrä ja prosenttiosuus kokonaismäärästä		Vuonna 2003 komissio käytti vuoden 2001 yhdenmukaistettuja lukuja (viimeiset vakaat luvut). Ks. liite 1.

Viite-numero		***Ilmoitettavat tiedot***	***Oikeus-perusta*** *(tarvit-taessa)*	***Huomautukset + menettely, jota komissio noudattaa käsitellessään hakemusta solidaarisuusrahastoasetuksen mukaisesti***
12	**Ovatko vahingot yli 0,6 prosenttia BKTL:sta tai yli 3 miljardia euroa vuoden 2002 hintatason mukaan?**	Kyllä/ei. Arvioitujen vahinkojen kokonaiskustannukset euroina.	2 artiklan 1 kohta	Vuoden 2002 hintatason määrittämiseksi komissio soveltaa deflaattoria 3 miljardin euron määrään. Yhteisön talousarviossa käytetty viimeisin deflaattori perustui unionin makrotaloudelliseen kehitykseen, ja sen suuruus oli 1,8 prosenttia. Näin ollen 3 miljardia vuoden 2002 hintoina vastaa 3,054 miljardia vuoden 2003 hintoina (3 x 1,018). Jos vastaus on “kyllä”, kysymyksiin 13–18 (harmaa pohja) voi jättää vastaamatta. Jos vastaus on “ei”, asetusta (EY) N:o 2012/2002 sovelletaan vain, jos alueellinen katastrofi on poikkeuksellinen ja täyttää 2 artiklan 2 kohdan viimeisessä alakohdassa säädetyt perusteet. Jotta alueellisille katastrofeille voitaisiin myöntää rahaston tukea, niiden on täytettävä seuraavat perusteet, ”jotka komissio tutkii erittäin tarkasti”. Poikkeukselliselle katastrofille, pääasiassa luonnonkatastrofille, on ominaista poikkeuksellisten olosuhteiden esiintyminen. Kaikkien tavanomaisten katastrofien voidaan tavallisesti olettaa johtavan poikkeuksellisiin olosuhteisiin. Koska asetuksessa säädetään nimenomaisesti tästä vaatimuksesta, hakijavaltiolla on velvollisuus osoittaa, että kyseessä ei ole tavanomainen katastrofi, minkä vuoksi sen seuraamusten on oltava erityisen vakavia. Koska asetuksen mukaan myönnettävän tuen määrä saa olla enintään 7,5 prosenttia (eli 75 miljoonaa euroa) rahaston käytössä olevan 1 miljardin euron vuotuisesta määrästä, on selvää, että suurimmalle osalle alueellisista katastrofeista ei myönnetä rahaston tukea.
13	**Jos vahingot alittavat kynnyksen, täyttyykö "naapurimaata" koskeva peruste?**	kyllä/ei	2 artiklan 2 kohta	Maa voi poikkeuksellisesti saada rahaston tukea, jos naapurimaata koetellut sama katastrofi todetaan tukikelpoiseksi.
14	**Katastrofialue**	Hallinnolliset alueet tai katastrofialueen määrittely	2 artiklan 1 kohta	Koska katastrofit eivät noudata hallinnollisia rajoja, voi hakijavaltio määritellä (komissio luonnollisesti tarkastaa määritelmän) alueen valitsemaansa perustetta noudattaen ja vahingon luonteen mukaan. Määritelmä on selitettävä selkeästi hakemuksessa ja kyseisen alueen väestömäärä on ilmoitettava. Katastrofialueen laajuuden / väestömäärän on oltava merkittävä.
15	**Katastrofialueella/ -alueilla asuva väestö**	Lukumäärä	2 artiklan 2 kohta	Alueella tavanomaisesti asuva väestö lukuun ottamatta matkailijoita jne.

Viite-numero		***Ilmoitettavat tiedot***	***Oikeus-perusta*** *(tarvit-taessa)*	***Huomautukset + menettely, jota komissio noudattaa käsitellessään hakemusta solidaarisuusrahastoasetuksen mukaisesti***
16	**Missä määrin katastrofi on vaikuttanut huomattavaan väestönosaan?**	Lukumäärä tai prosenttiosuus kokonaisväestöstä Vaikutusten kuvaus	2 artiklan 2 kohta	Ei ole riittävää, että jokin henkilö asuu alueella. Jotta tukea voitaisiin myöntää, on osoitettava välittömät vaikutukset kuten terveyteen tai omaisuuteen kohdistuneet menetykset tai haitat taikka taloudelliset haitat (esim. työkyvyttömyys) tai muunlaiset vakavat henkilökohtaiset epäkohdat kuten väliaikaismajoitus, lasten koulunkäynnin keskeytyminen jne. Huomattava väestönosa tarkoittaa vähintään 50 prosenttia. Jotta väestönosaa koskeva peruste täyttyisi, valtiot voivat käyttää hakemuksensa perustana vakavimmin kärsinyttä aluetta, vaikka se olisi kooltaan pienempi kuin tosiasiallisesti kärsinyt alue. Tällaisessa tapauksessa ilmoitettujen vahinkojen on kuitenkin liityttävä ainoastaan määriteltyyn alueeseen.
17	**Kuvaus vakavista ja pitkäaikaisista vaikutuksista elinoloihin ja talouden vakauteen**	Välittömät negatiiviset vaikutukset väestöön kuten pitkäaikainen väliaikaismajoitus, tavallisten infrastruktuurien pitkäaikainen puuttuminen (vesi, energia, tärkeimmät liikenneinfrastruktuurit, televiestintä). Huomattavat negatiiviset vaikutukset työllisyyteen ja/tai taloudelliseen toimintaan (työttömyyden huomattava kasvu, teollisuus- tai maataloustuotannon huomattava lasku, palvelualan huomattava taantuminen esimerkiksi matkailualalla jne.)	2 artiklan 1 ja 2 kohta	Huomautettakoon, että mitä pienempi katastrofialue on tai mitä pienemmäksi se määritellään, sitä vaikeampaa on osoittaa, että alueen taloudellinen vakaus kärsii vakavista ja pitkäaikaisista vaikutuksista. Pitkäaikainen tarkoittaa yleensä noin vuoden jaksoa.
18	**Onko kyseessä syrjäinen tai eristynyt alue?**	Syrjäisen tai eristyneen alueen kuvaus. Esim. saarialue tai syrjäisempi alue	2 artiklan 2 kohta	Erityistä huomiota kiinnitetään syrjäisiin ja eristyneisiin alueisiin, kuten saarialueisiin ja syrjäisimpiin alueisiin. Vaikka peruste ei sulje pois muita alueita, sen mukaan hakijavaltioilla on velvollisuus osoittaa, että alue on syrjäinen tai eristynyt.

Viite-numero		***Ilmoitettavat tiedot***	***Oikeus-perusta*** *(tarvit-taessa)*	***Huomautukset + menettely, jota komissio noudattaa käsitellessään hakemusta solidaarisuusrahastoasetuksen mukaisesti***
19	**Tukikelpoisten toimien arvioidut kustannukset (solidaarisuus-rahastoasetuksen 3 artikla)**	Luvut jaoteltuna seuraaviin asetuksessa säädettyihin luokkiin: A. perusrakenteiden ja palvelujen toiminnan välitön uudelleenkäynnistäminen energia-, vesi- ja jätevesihuollon, televiestinnän, liikenteen, terveydenhuollon ja koulutuksen alalla; B. väestön välittömästi tarvitsemista tilapäisistä majoitusjärjestelyistä ja pelastuspalveluiden rahoituksesta huolehtiminen; C. varojärjestelmän infrastruktuureiden turvallisuuden välitön varmistaminen ja kulttuuriperinnön välittömät suojelutoimenpiteet; D. tuhoja kärsineiden alueiden, luontoalueet mukaan lukien, välitön puhdistaminen.	3 artiklan 1 ja 2 kohta	
20	**Tukikelpoisten kustannusten osuus välittömistä kokonaisvahin-goista**	%		
21	**Mitä muita yhteisön rahoituslähteitä on käytetty / käytetään kokonaisvahin-kojen kattamiseksi?**	Kuvaus/arvio (esim. rakennerahastojen käyttö)	6 artikla	
22	**Muut rahoituslähteet** **- kansalliset** **- kansainväliset** **- vakuutukset**	Kuvaus / arvio / prosenttiosuus kokonaisvahingoista	6 artiklan 2 kohta ja 4 artiklan 1 kohta	Kaikki muut rahoituslähteet, myös julkiset ja yksityiset vakuutukset, joita voidaan käyttää vahingon korjaamisesta aiheutuvien menojen kattamiseen.

Viite-numero		***Ilmoitettavat tiedot***	***Oikeus-perusta*** *(tarvit-taessa)*	***Huomautukset + menettely, jota komissio noudattaa käsitellessään hakemusta solidaarisuusrahastoasetuksen mukaisesti***
23	**Missä määrin tukikelpoiset kustannukset ovat vakuutuskelpoi-sia?**	Arvio / osuus tukikelpoisista kustannuksista	3 artiklan 3 kohta	Missä määrin tukikelpoisten toimien olisi pitänyt olla vakuutettuja tai missä määrin ne olivat vakuutettuja?
24	**Onko jokin kolmas osapuoli korvausvastuussa (esim. aiheuttamisperi-aate eli ”saastuttaja maksaa”)?**	Vakuutuskorvaukset, mistä / keneltä, määrä		Sovelletaan erityisesti muihin kuin luonnonkatastrofeihin.
25	**Onko sama katastrofi koetellut muita maita? Jos on, täsmennettävä.**		Johdan-to-osan 6 kappale	
26	**Onko muista yhteisön välineistä haettu tai aikomus hakea tukea saman katastrofin vuoksi?**	Välineen nimi (esim. EMOTR) ja mahdollinen määrä		
27	**Onko katastrofiin liittyviä menoja varten tarkoitus hakea EIP:n lainaa? Määrä.**	Lyhyt kuvaus suunnitellun EIP:n lainan tarkoituksesta ja määrä		

Liite solidaarisuusrahaston hakemuksia koskeviin ohjeisiin – käsikirjaan

Bruttokansantulo vuonna 2001

(milj. euroa)

Maa	BKTL 2001	0,6 %:ia BKTL:sta	Tukikynnys vuonna 2003
BALGARIJA	15 202.88	91.22	91.22
BELGIQUE-BELGIË	258 869.00	1 553.21	1 553.21
CESKA REPUBLIKA	61 396.57	368.38	368.38
DANMARK	175 220.24	1 051.32	1 051.32
DEUTSCHLAND	2 055 790.00	12 334.74	**3 054.00***
EESTI	5 857.16	35.14	35.14
ELLADA	131 749.00	790.49	790.49
ESPAÑA	642 802.00	3 856.81	**3 054.00***
FRANCE	1 469 211.00	8 815.27	**3 054.00***
IRELAND	97 712.34	586.27	586.27
ITALIA	1 209 964.26	7 259.79	**3 054.00***
KYPROS	10 230.37	61.38	61.38
LATVIJA	8 653.06	51.92	51.92
LIETUVA	13 186.96	79.12	79.12
LUXEMBOURG (GRAND-DUCHÉ)	19 154.76	114.93	114.93
MAGYARORSZÁG	53 260.67	319.56	319.56
MALTA	4 043.74	24.26	24.26
NEDERLAND	424 185.00	2 545.11	2 545.11
ÖSTERREICH	207 785.81	1 246.71	1 246.71
POLSKA	202 503.31	1 215.02	1 215.02
PORTUGAL	119 687.40	718.12	718.12
ROMÂNIA	44 382.65	266.30	266.30
SLOVENIJA	21 766.59	130.60	130.60
SLOVENSKÁ REPUBLIKA	23 489.16	140.93	140.93
SUOMI/FINLAND	134 842.00	809.05	809.05
SVERIGE	242 811.68	1 456.87	1 456.87
UNITED KINGDOM	1 608 443.19	9 650.66	**3 054.00***

* (~ 3 miljardia vuoden 2002 hintatason mukaan)